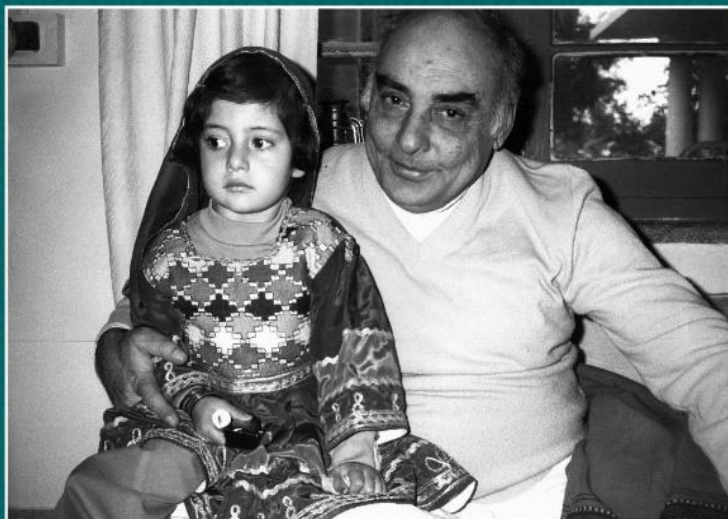

نا اشنا سنڊري

ليکوال

پوهاند دوکتو سيد بهاء الدين مجروح

Ketabton.com

۱۳۹۹

نا اشنا سندري

ليکوال: پوهاند دوکتور سيد بهاء الدين مجروح

خپروندی: مجروح فلسفي اکاډمي

د خپرېدو کال: ۱۳۹۹هـ / ۲۰۲۱م

د خپرېدو ډول: ډيجيټال

ډيزاين: هارون صافي

ملاټر او همکاري: انسان څېړنيزه موسسه

يادښت:

د پوهاند مجروح د کتابونو دا مجموعه د انسان څېړنيزې موسسې په همکاري چې د مجروح د فلسفي اکاډمي اصلي ملاټري بنسټ دی، بياځلي خپرېږي.

www.majrooh.org

info@majrooh.org

يادښت

په ۲۰۰۱م کال کې په افغانستان کې د نوي نظام د پيل راهيسې تر ننه پورې د هېواد د روشنفکرۍ د ډگر يوه مهمه ستونزه د نږدې ۴۰ کلنې انقطاع په پايله کې رامنځته شوې تشه ده چې په پايله کې يې زموږ د اوسني ځوان روشنفکر نسل معرفتي اړيکه د خپلو اسلافو سره شلولې ده. په بل عبارت د افغانستان نوي نسل ته چې په تېرو ۲۰ کلونو کې روزل شوی دی، تاريخ تر ۲۰۰۱ وروسته پيلېږي. دا نسل تر جگړې وړاندې افغانستان کې د توليد شوي معرفت سره ډېره لږه بلدتيا لري او له همدې امله په معرفتي ډگر کې د هېواد د د يوې معلومې او مشهودې جزيرې د بياځلي پلټنې او کشف په هلو ځلو کې سرگردانه دی. دې ستونزې ته په کتلو سره زموږ يو رسالت دا هم دی چې د يو ارتباطي پله په توگه نن له پرون سره وصل کړو.

د افغانستان نوميالی فيلسوف، شاعر او ليکوال پوهاند ډاکټر سيد بهاؤالدين مجروح د ۱۹۲۸م ميلادي کال د فبرورۍ په ۱۲مه د کونړ ولايت د اسمار په ولسوالۍ کې وزېږېدلو او د ۱۹۸۸م ميلادي کال د فبرورۍ په ۱۱مه نېټه په پېښور کې په مرموز ډول شهيد شو.

پوهاند مجروح په فرانسه او جرمني کې د ادبياتو او فلسفې په ډگر کې د دوکتورا تر کچې زده کړې وکړې او بيا په کابل پوهنتون کې د فلسفې استاد پاتې شو او تر څنگ يې يو شمېر اداري دندې هم ترسره کړې.

د پوهاند مجروح د زده کړو منځپانگه او د ژوند اصلي رسالت د غربي فلسفې مکتبونو او د شرقي - اسلامي فلسفې څخه د يو په زړه پوري سنتيز رامنځته کول وو. مجروح د افغانستان په معاصر تاريخ کې ممکن لومړنی فيلسوف وي چې د

غرب فلسفه يې د شرق د عرفان سره په گډه مطالعه کړه او په پايله کې يې د ځايي معرفت بې ساری متن توليد کړ. په بل ساده عبارت هغه فلسفي مباحث چې نوموړي د فرانسې او جرمني په پوهنتونونو کې لوستلي وو، د افغان انسان لپاره د ځايي معرفت سره پخلا او د عيني واقعيتونو په نظر کې نيولو سره يې په ساده ژبه بيان کړل.

د پوهاند مجروح نږدې ټولو آثارو په مرکز کې د نفس، ژوند او آزادۍ د اصطلاحاتو د معنا او مفهوم پلټنه ده. د بېلگې په ډول «د جبر او اختيار په ډيالکتیک» کې د بېلابېلو فلسفي بحثونو په محور کې د ځان پېژندې او انسان پېژندنې تر څنګ د فلسفي مکتوبونو اړوند مباحث شامل دي چې په ساده پښتو ليکل شوي دي. د پوهاند مجروح تر ټولو مهم اثر بيا «ځانځاني ښامار» دی چې په ۶ دفترونو کې ليکل شوی دی او په فلسفي او سمبولیکه ژبه يې د انسان، ټولني او سياست په اړه بحث کړی دی. د نوموړي په وينا ځانځاني ښامار د هر هغه بنياد کيسه ده چې په خپل ځان کې بتان جوړوي او بيا يې عبادت کوي. په حقيقت کې همدا ښامار دی چې هر انسان يې په خپل ځان کې روزي او بلاخره يې همدا په خپل لاس روزل شوی ښامار تر ستوني تېروي.

د مجروح فلسفي اکاډيمۍ په پام کې لري چې د ۲۰مې پېړۍ ددې نوميالي فيلسوف (۱۹۲۸-۱۹۸۸) د ۹۳مې کليزې او د ۳۳م تلين په مناسبت د نوموړي يو شمېر آثار په وړيا ډول خپاره کړي. په دې آثارو کې (د جبر او اختيار ډيالکتیک)، (د ځانځاني ښامار- اژدهای خودی ۶ دفترونه)، (ناآشنا سندري) او (سيد جمال الدين و برخورد شرق و غرب) کتابونه شامل دي.

نا اشنا سندرې

ددې آثارو د خپرولو اصلي موخه نوي ځوانانو ته د پوهاند مجروح د معرفي سر بېره په روشنفکري ډگر کې د جگړې وړاندې افغانستان له روشنفکرانو سره د نوي روشنفکر نسل نښلول دي. سر بېره پر دې د هېواد په اوسنيو حساسو شرايطو کې پر ټولو فرض ده چې ددې پړاو ځانځاني ښاماران وپېژني. اوسمهال زموږ ټولنه د پوهاند ډاکټر سيد بهاؤالدين مجروح آثارو ته تر بل هر وخت ډېره اړتيا لري.

په درنښت

مجروح فلسفي اکاډيمي

لړليک

8.....	شاعر او زمانه
32.....	د وطن مور
46.....	د کونړ سيند
50.....	پلار ته
51.....	دکونړ پر سيند تقريظ
53.....	لاروی
54.....	درياب
55.....	لاروی
58.....	د لرغونو افسانو
58.....	قهرمان
60.....	د قيامت استازی
64.....	ازلې گناهگار
66.....	د خندا سيلاب
69.....	درياب
74.....	درياب
75.....	جنډيان او دوزخيان
78.....	د عذاب پرېنتې
80.....	يو داستان
87.....	نوي پيامبران
91.....	سرتور ملنگ

نا اشنا سندرې

96	د زړه درياب
100	د يوې افغانې مور (پيغام)
105	د ژوند كيسه
107	گرانه زويه!
109	نا اشنا سيلاب
112	د كلي ژوند
114	جلاد خان ډاكو
116	"شينې" غوبه
117	خان زرین خان
118	نوروز آهنگر
119	تور طالب
120	محمد صادق ملا
121	سور گل معلم
123	ابراهيم ملك
127	د زړه خبرې
131	د جهاد سندرې
134	توره بلا
139	د بنگړو شرنګ
140	د زلفو زنجير
141	ساقی
142	خوږې سندرې
143	شينکي خالونه

نا اشنا سندري

شاعر او زمانه

شاعر:

هر ماڻھام هر ماڙيگر ٻيم، د گودر په لوري تللي،
نيمه شپه پٽ، پٽ ورغلي په پالنگ يي ورختلي،
هر سهار د بنگرو شرننگ يي زه له خوبه پاڅولي،
په تياره کي د چرگ بانگ يي بيا له غيڙ نه ٻيم شرلي،

دا شينڪي خال دمہ جيئن،
پيڪي اوربل، سرڪي لبان هم
دسرو پيڙوان، هار لونگين
دزلفانو بناماران هم

هم خرام، خرام راتللي تلل
ماتل ستايلي دي تل

په خزان او په بهار ما
تل د گل زيڙ رنگ ليدلي

د بلبلو و چنهار ما

غم ماتم د عشق بلی

د شمعي په رڼا کې ما ژړا لیدلې ده

ستي پتنگ ايرو کې ما وفا موندلې ده

نگ ناموس نجونو ستایلی

په پڼوور يـم شرمولی

په مورچو ويـم خېژولی

د مرگ لور ته يې استولی

د ناشنا سندرې ډکې پيماني راواخله

په ژړا مې ژړولې زمانه ده

په سلگو، سلگو له ځانه شوم ستومانه

لټوم اوس بل جهان بهر له ځانه

ساقی راپاخه! نوی جام نوي شراب غواړمه

بل شان خیال، بل شان سوال بل شان ځواب غواړمه

زور فصل پرېږده نوی باب نوی کتاب غواړمه

د ناشنا لري ملکونو افساني راواخله

د ناشنا سندري ډکې پيماني را واخله

زمانه:

اې شاعره ليونيه!

زما نوم دی زمانه

ماته وايي د عمرونو پيمانه

خواني مې بې زواله

بنکلا مې بې مثاله

زه ساقی يم

خو ساقی د مرگ او ژوند زړو شرابو

خو هرچا ته په هر ځای او په هر وخت کې ناشنا دی

ځکه یو وارې ځکل کېږي

د ژوندون سندره ډېره پخوانی ده

خو هر چاته په هر ځای او په هر وخت کې نوې بنکاري

ځکه یو وار ویل کېږي:

د ژوند او مرگ رښتیا سندري

پخوانی که اوسنی وي

تل به نوې ناشناوي

تل به وي د عشق د سوز سندري

راشه واوره افسانې د ژوند او مرگ څو،

جاويدانه ترانې د عشق او مينې
(اور فيوس) (اور يديسه)
داسې وايي په قديم، قديم يونان کې
ستا په شانې يو شاعر و ليونى
په نامه د (اور فيوس)
خوږ اواز يې د جذبو ساز و سرود و
په سندرو کې يې پټ د عشق پيغام
نر او بنځې، لوى واړه به غونډېدل پرې
د نغمو سحر و جادو يې
محوه کړې ټول جهان و
دهوامرغان غوږ د ده اواز ته
غرځنى، زمري، ليوان ورته آرام شول
باد به ودرېد
سر دونو ورته خوړند
روان سيند، روان رودونه ډنډېدل
تېرې کاني نرمېدل

"اور يديسه"

يوه پيغله نازينه
په بنکلا بدر جماله

داسمان د ستورو ناوې
شوه ميينه په "اورفه"
عاشقان سره واده شول
خو د وصال شيبې وې لنډې
يوه ورځې "اوريديسه"
گرځيده د سويلو سره
په دښتونو، چمنونو
يو شپونکی يې له جماله ليونی شو
چې راگير کړي "اوريديسه"
ويلې: دا مرغی به ساتم
د خپل خوږ زړگي پنجره کې
"اوريديسه" وارخطا په منډه، منډه
تښتېدله په دښتو په غرو رغونو
يو تور مار و پروت کړی وړی په لار کې
(اوريديسې) پرې پښه کېښوه ناڅاپه
دا اغزی زهر مهلك و
"اوريديسه" له دنيا لاره
"اورفيوس" په واويلا شو
په ژړا يې گريوان لوند کړ
د اسمان ځلانده ستورو نه يې گيله کړه

ارواگانو، خدايانو ته يې زاري کړه
اجازه يې د سفر غوښته د بلې دنيا خوا ته
چې پيدا کړي خپله ورکه "اوريديسه"
نو روان شو د تورتم جهان په لوري
دارواحو د امواتو قلمرو ته
"تناروس" دغار له خولې نه
بنکته لاړ د ځمکې تل ته
لومړی تېر شو د ارواحو داشباحو له هېواده
د تورتم د دنيا ستر واکمن "پلوتون" و
ستر واکمنه "پروز رپينه"
"ورفيوس" ورته حاضر شو په دربار کې
"ورفيوس" به دا سندري
په زاری، زاری، يې داسې ورته عرض کړو
"اربابانو؟" اې دمرگ او د سپوږمۍ زمامدارانو(؟)
دامواتو داشباحو دارواحو بادارانو
ټول ژوي راروان اخر رارسي دې دنيا ته
هېڅ لاره کومه چاره بله نشته بلې خوا ته
زه نه ثروت، نه خزاني، نه کوم قدرت غواړمه
يم په نامه دعشق راغلی عدالت غواړمه
خپله دنيا د خپل ژوندون پټه معنی لټوم

خپله ميينه "اوريديسه" دلر با لتوم
د ژوند دنيا نه ډېر بې وخته بې له ما راغلی
د عشق او ژوند قانون مات شوی نیمه خوا راغلی
يو واري "اوريديسه" ژوندی را د عشق په پاس بيا
پخپل وخت به حاضر شو دې دربار ته لاس په لاس بيا
"اورفيوس" به دا سندري
په خواړه او په غمجن اواز ويلې
دا نغمه دومره خوږه وه سحرآمیزه
چې تورتم کې ارواگانو به پرې اوبسکې تويولې
دوزخي دنيا ساکنه شوه حيرانه

"پروزرپينه"

د تورتم دنيا واکداره ستر واکمنه!
په ژړا شوه
ها بې ر حمه "پلوتون"
بادار دمرگ او ژوند
ستر ټولواک د جهنم هم زبنت غمگين شو
"اوريديسه" يې احضار کړه
دارواحو له کتاره

"اوريديسه" مار چيچلي
گوڊه، گوڊه رانڊي شوه
(اورفيوس) کڙه حاصله اجازه د ستنبدو
د ژوند دنيا ته
خو په يو شرط:
چي تر څو دمرگ او ژوند له سمندر پورې نه وځي
تر خپل شا به "اوريديسه" ته نظر نه کړي
"اورفيوس" په مخ روان شو
"اوريديسه" ورپسې
په تياره تورتم دنيا کي
د چوپتيا په دهليزو کي يې سفر کړو
د نا اشنا سمندر غاړي ته ورو، ورو ورنږدې شول
دا هغه مرموز درياب و
چي تياره يې له رڼا جدا کوله، مرگ او ژوند يې يو له بله بېلولو
"اورفيوس" د خوشالي نه هر څه هېر کړل
شاته يې وکتل چي پوه شي
"اوريديسه" پسې روانه ده که نه؟
"اوريديسه" يې وليدله
چي روانه ورپسې وه
اما يو د سترگورپ و

يو دیدار و اڅرین
يو د بل غېږ ته نږدې شول
غېږ کې تش خالي هوا وه
بيا غبار شو، بيا دمه شوه
د تورتم دنيا په لوري "اوریديسه" بيا ستنه شوه
"اورفيوس" د درياب ها خوا
د ژوندو په ساحل پرېووت
بيا ژړا بيا يې واويلا کړه
خو افسوس!
دا مواتو بېړۍ داسې جاله وان و
هم سنگدله هم بې رحمه
د بې رحمو په فرمان و
"اورفيوس" يې نږدې پرېښود کشتی ته
وړی، تېری گرځیده د سیند په غاړه
په شپو ورځو يې نه خوب و نه آرام
کانو، بوټو به ژړل د ده په حال
د مرغانو ځناورو زړونه خوږ شول
"اورفه" اوبسکې تويولې
نغمې د عشق او مرگ به يې
په خوږ اواز ويلې، نه يې ځمکې نه اسمان ته اعتناوه

نه دنجونو د بنکلا، د محبت ورسره پروا وه
شپه او ورځ د خپل عشق په غم کې ډوب
بنکلو پېغلو ورته دام د زلفو کېښود
خو "اورفه" د زړه مرغی نه شوه راگیره
پاس د خیال په اسمانو یې جگ پرواز کړو
آخر نجونه شوې "اورفه" ته په غضب
یوه ورځ شولې راغونډې
نیت یې وکړو
چې "اورفه" به خوروو نور
چا ډېره، چا نېزه کړله ترلاسه
هره تېره یا نېزه چې د "اورفه" په لوري تلله:
د نغمې خواږه اواز به نرموله
"اورنیوس" د پښو خاورو ته لوېدله
نجونې ډېرې په غضب شوې
په دې نیت چې کړي اواز د نغمې وړک
نو په چیغو شور ماشور یې کړو لاس پورې
آخر ورسیده تېره خپل هدف ته
یوه نېزه هم د "اورفه" په وینو سره شوه
پیغلې ټولې له غضبه لیونې وې
د "اورفه" بدن یې ټول ټوټې ټوټې کړو

هر يو غري يي له بند بنده جدا ڪرو
سر يي پري ڪرلو درياب ته يي غوڄار ڪرو
د درياب ڇپو په غبر ڪي
د "اورفه" سور خاموش نه شو
ناشنا، ناشنا سندري يي لا نوري هم ويلې
د سيند پوري هوري غارو دا نغمي تڪرار ولې
د ڄنگلونو د سيندونو الهې ته امر وشو
چي راتول ڪري د "اورفه" ٽوٽي بدن
"ليبترا" نومي مقام ڪي
دي ٽوٽو وڪرو په خاورو ڪي آرام
داسي وايي:
د "اورفه" په خاورو باندي
يوه شنه ونه ده ولاڙه
بي نيازه له بهار او له خزانه
يو بلبل پڪي هميش جوڙوي خاله
شپه او ورڇ وايي نغمي په هسڪه غاره
خلڪ وايي:
د دنيا په هپڄ هپواد ڪي
د بلبل داسي خوڙي سندري هپچا نه دي اوربدلي
"اورفه" لاڙو "تاريوس" ته

د تورتم دنيا په غېږ کې
"اوریدیسی" سره یو ځای شو یو ځل بیا

شاعر:

ناشنا کیسه دې وکړله دلبرې زمانې
دڅه عجب پټه رازونه دې خبرې افسانې
عشق دمرگ په غېږ کې دژوندون معنی پیدا کړې
ژوند بې عشقه مرگ شي په بېلتون بقا فنا کړې
عشق د ژوند لویه معنی ده د شعور په تورو شپو کې
عشق د شپې فاني رویا ده د سهار په پلوشو کې
زه انسان په تا مین یم ستا د غېږې په ارمان یم
تل ژوندی په ارزو باندي زه د عمر جاویدان یم
تل د سترگو په رپ درومي له ماصنم تورتم، تورتم ته
سرگردان ورپسې ځم زه، د اوهامو جهنم ته
دا عالم خزان صحرا ده، ته بهار یې افسانه یې
ته شراب د ژوندانه یې
ته ساقی دمرگ او ژوند دمستی لارې زمانه یې
"اوریدیسه" جانانه یې

زمانه:

اې شاعره ليونيه!
ستا جنون كې هونبنياري وينمه
په اسرار د عالم پوه يې
چې بېدار په نيمو شپو يې
عشق او مرگ سره ملگرې له ابده
عشق او مرگ سره دوستي هم دېنمني كړې
عشق له مرگ سره مزلي اوږدې كړې
عشق له مرگ سره منگولې دي وركړې...
راشه! واوره يوه بله افسانه
شنه لمن د هسكو غرونو
به وي تاليدلې ډېرې
په اوږدو وچو بودرو كې
به دې كړې وي گوزر
اورېدلي خو به تا وي
يو ناشنا غږ مكرر
كه اواز دې په چا كړې په دې شان وي
راشه! راشه! زه يم دلته
ناشنا غږ به وي خُواب داسې دركړې
زه يم دلته! زه يم دلته! زه يم دلته!
دا ناشنا غږ د "انگي" دى

چي خواب دهر چا وائي
خو هپڻوڪ يي له داستانه خبر نه دي

انگي:

وايي، وائي چي پخوا، پخوا يونان کي
يوه مشهوره الهه وه
بنڪلي لور دھسكو غرونو
زيڙپدلي په ځنگلو کي
روزل شوې شنو درو کي
مور يي نوم ورباندي کېښود "انگي"
په پالنگ د شنيلو به يي آرام کړو
د بهار ورمې په شا باندي سپره به گرځيده ...
"انگي" سر تر پښو ښکلا وه، زيبايي وه
خو درلود يي يو لوی عيب يو بد صفت
خبر لوڅه وه يې شانه،
گرېدله به ډېره زياته
په خوله حاضر جوابه
وروستنۍ خبره تل کړله "انگي"
يوه ورځ د ورځ "ژونونو"
مقتدره رب النوعه چا خبر کړه

چې مېړه يې "ژوپيتر"
د ځمکو اسمانو خود مختاره زمامدار
چېرته پټ، پټ د ځنگلونو او چينو له الهو سره
کوي بوس وکنار
"ژونونه" شو حسوده
تروره گرځېدله خپل مېړه يې لټولو
مخامخ شوه له انگي سره
"انگي" پيل کړو په خبرو
"ژونونه" دومره شوه په سوال ځواب مصروفه
چې الهو فرصت پيدا کړو
زر زر لارې شولې پټې هره خوا
چې "ژونو" شوله خبره له احواله
نو له قهره يې "انگي" ته داسې وويل:
اي بې شرمې! خبر لوڅې!
په دې ژبه دې چې زه وغولولم
پس له دې نه به نور هېڅ درپه کار نشي
بس يواځې به پرې وايي تش ځواب
هميشه به وروستنی خبره ستا وي
خو هېڅکله به اغاز د کلام نه کړې
يوه ورځې يو ناشنا بڼکلی زلمی

په نوم "نرگس"
د طبيعت دارواگانو نازنين زوی
راوتلی و په بنکار دغرو په لوري
لومړی بنکار يې په نصیب
د بې نصیبې "انگی" زړه شو
ليونی شوله له عشقه
پټه، پټه په نرگس پسې "انگی" شوله روانه
زړه يې ډک و د خوږو، خوږو خبرو
خو اغاز يې د کلام کولای نه شو
منتظره وه نرگس ته
چې لومړی يو څه بيان کړي
د "انگی" "اواز تيار په ژبه پروت و
يوه ورځ نرگس يواځې گرځېدلو
نور بنکاري ياران ترې وړک وو په درو کې
داسې غږ کړ:
تاسې چېرته ياست؟ زه دلته يم، زه دلته!!
"انگی" زر ورته ځواب کړو چې:
زه دلته يم! زه دلته!
د "نرگس" حيرانوونکو سترگو
ها خوا دې خوا وکتل

خو هېڅوک يې نه ليدل

نو بيا يې غږ کړ:

راشه! راشه! دلته راشه!

"انگي" زر ورته ځواب کړو:

دلته راشه! دلته راشه!

"نرگس" بيا داسې ناره کړه:

ته ما ولې ځوروي، راځه چې سره يو ځای شو!؟

"انگي" د زړه له کومې په اخلاص په محبت وويل داسې:

راځه چې سره يو ځای شو! راځه چې سره يو ځای شو!

په جلتې شوله نږدې د نرگس خواته

چې لاسونه کړي تر غاړې ورچاپېره

کبرجن نرگس زر شاته قدم کېښود

ورته يې وويل:

مرگ مې قبول دی، نه ژوندون مې ستا په غېږ کې

"انگي" ورته تکرار، تکرار ځواب کړو:

ژوندون مې ستا په غېږ کې! ژوندون مې ستا په غېږ کې!

نرگس ترېنه روان شو دورې، دورې

انگي له شرمه پټه په ځنگلو شوه

بنکلی جسم يې ورو ورو محوه شو د عشق له غمه

غوښې پلې يې په تدريج ويلې کېدې

له هډوکو يې ډبرې جوړېدې
خو يواځې باقي پاتې تر ابدې يې اواز شو
په قديم عادت تراوسه ځواب وايي، چې څوک غږ کړي
اخي اخر خبره به هميشه کوي "انگې"

شاعر:

کائناتو له گنبدې
منعکس د عشق اواز دی
ماورا له بڼه او بډه
يو ناشنا عجيبه ساز دی
يا زما له زړه ختلی کوم غږ پاس دی
را معلومه نه ده
دعالم په سمخ کې ناست پټ پنهانه يې
"انگې" د زمانې:

منتظره زما غږ ته زړه پرېشانه يې

زمانه:

اې شاعره ليونيه!!

انگې پرېرېده پخپل حال
راشه واوړه، چې په څه شان د نرگس کبر زوال شو

نرگس:

نرگس يواځې په "انگې" ستمگر نه و

جفا کاره و بې رحمه

بنکلې پېغلې يې ځورولې وې بې شماره

الهي يې دردېدلې وې له عشقه

يوه ورځ يوې پېغلې

چې عبث کوبښن کولو

دنرگس زړه د خپل ځان کړي

نو له ډېرې نااميدۍ نه يې دعا کړه:

اي نرگسه!

جفا کاره، ستمگره!

مبتلا دې له خداى غواړمه دعشق په درد او رنج

يوه معشوقه بې پروا، بې رحمه، کبرجنه دې نصيب شه!

د انتقام الهي دا دعا قبوله کړله

پټه په ځنگله کې يوه چينه وه

د ائينې په شان رڼه وه

اوبه يې لکه اوبنکې ځلېدې

غاړې فرش په شنيلو وې
يوه ورځ په غرمه
نرگس تړی، ستومانه
له بنکاره شو راستون، گوزر يې په چينه شو
سر يې ټيټ کړلو اوبو ته
چې کړي تنده خپله ماته
يو ناڅاپه يې وليد خپل مخ
داوبو په ائينه کې
دنرگس شو دا گومان
چې کومه بنکلې د اوبو روح
په چينه کې وربنکاره شوه
خماري سترگو حيرانو
سپين جبين پيکې ولول
سرکې موسکې شونډيانو غنډل غاړې
د نرگس زړگې ويران کړو
ليونی شو
زړه يې بايلود په خپل ځان
نو، نږدې به شو اوبو ته
ورخواره يې کړه لاسونه
خو تصوير به ورکېده

محوه تار په تار کېده
او خو شیبې به وروسته دو باره رابنکارېده
زاری گانې به نرگس کولې داسې:
ای بې رحمې! جفا کارې! ستمگرې!
دا څه لویې ته په ما کوي ظالمې؟
چې درته لاس کړم راته لاس کړې
چې درته خاندم راته خاندې
چې درته گورم راته گورې
خو چې درنږدې شمه خولگی وغواړم
نو رانه لرې ځې پتېرې ولې؟
زما بښایست د جهان نجونې کباب کړې هره خوا
زما ځوانۍ دالهو زړونه داغ کړي دي ډېر
ته ولې ماته اعتنا نه لرې؟
یوه اوښکه یې له سترگو نه راتوی شوه
په چینه کې ولوېدله
داوبو په ائینه کې یې تصویر کړو تار په تار
"نرگس" شو له فراقه اندېښمن
نو یې داسې هیله وکړه:
دلبرې نازنینې!
که خولگی نه راکوي مه راکوه!

که غېږ ته نه راځي، نو مه راځه هېڅ
خو پتېږه رانه مه
تش دیدار دې زما بس دی
اجازه راکړه چې تل دې تماشه وکړمه
"نرگس" هیر ځان او جهان کړو
بې خبر دلوږو تندو د چینې په غاړه کېناست
تماشا یې دخپل مخ کړه
زیږی رنگ یې زیاتېدلو
بنکلا یې کمېدله
ځواني یې کمېدله
په قدم، قدم د مرگ خواته روان شو
کله، کله به یې چېغه کړه له زړه نه:
ارمان، ارمان! افسوس، افسوس!
نو، "انگي" به دا د درد چېغه بیا تکرار وله:
ارمان! ارمان! افسوس! افسوس!
د مرگي درياب کې ډوب شو اخر
د سیندونو الهو!
ارواگانو داوبو
توی داوښکو بارانونه کړلو
د چینې غاړې ته لاړې

د نرگس کالبد يې هر خوا لټولو
چې پرې جوړ د عشق زيارت کړي
مگر لټه بې فايدې وه
د کالبد کوم اثر نه و
خو په هر ځای يې د چينې نه
راشين شوی ناشنا گل و
لکه سترگه وه حيرانه
تماشا يې د جهان کړه
په مخ کې زيری رنگ
گير چاپېر ترې سپينې پانې
د دغه ښکلي ځوان د غمجنې خاطرې په يادگار،
په دې گل باندي نوم کېښود شو: "نرگس"

شاعر:

لاړوی دنيمې شپې يم
لرې، لرې مزلونه کړم بې ځايه
بې خبره ورپسې يم
نه پيدا کوم دمه ځای ښکاري له ورايه
ستا کمال زما جمال دی

ميين شوى يم پخپله په خپل ځان
لنډه لار دلته وصال دى
دحيوان چينه ده زړه دهر انسان
د نرگس سترگې حيرانې
سرگردانې په سراب د ائينه كې
اميدونه، ارزوگانې
قطرې اوبسكې دي د دهر په چينه كې

د وطن مور

د کوچني اختر په مناسبت
دميزان ۲ مه ۱۳۵۵ کال، کابل

زمانه شوله اخره
عجيبه خبرې اورم
د وطن مور ته يو چا داسې وويلې:
لاروی:

اې دوطن مورې!
په ما گراني په زړه پورې!
زار قربان دې له ميرو شه
د سپرو شرو دښتو شه!
خو لعنت دې په بچو شه!

اې د وطن مورې په ما گراني!!
نن اختر دی، بختور دی
دا کمیس دې پرون تور و
نن هم تور دی
خړ پرتوگ دې خیرې، خیرې
نوی نه شو،
خو! اختر دې مبارک شه
گراني مورې!

اې د وطن مورې!
بڼه دی، بڼه دی
چې پرتوگ دې خړ بخن دی
خړې، خړې
د هېچا نه پکار یږي
نه خر خړې
ځکه ستا بچي ډېر زښته نارینه دي
خرخوي د مور پرتوگ هم

اې د وطن مورې!

نا اشنا سندرې

ستا بچی څنگه، بچی دي؟

انسان نه دی

دی پخپله هم هېڅکله،

ځان ته نه وايي "انسان" يم

کله وايي "زه مرغه يم"

بيا پيښې کړي دمرغانو

کله وايي "ځناور" يم

په څلورو شي روان بيا

اې د وطن مورې!

ستا بچی خو انسان نه دی

راته ووايه خپل راز اوس

تا راوړی دی له کومه؟

له کوم اصله، له کوم ذاته، له کوم نسله؟؟

اې د وطن مورې!

راته ووايه خپل راز اوس

ته چې پېغله بنایسته وې

څه پسات درباندي وشو؟

نا اشنا سندرې

دانگر تر شا بېديا کې
ستا کوم غل د لارې مل شو؟
يا د شپې په ترورمې کې
څه بلا وه؟
په پالنگ دروختله

ستا بچي وايي:
"ځناور يم" خو باچا د ځناورو
زه يم زمري په دې نړۍ تر ما اتل نشته،
بل په کابل نشته، بل په زابل نشته،
په رښتيا چې ځناور دی
خو باچا د ځناورو
بې کسانو، بې وزلانو ته شين پړانگ دی
غوښې خوري د کونډو رنډو يتيمانو
ماتوي ورور او تربور خپل
چې زور زيات ورباندې بر شي
نو گيدر شي
چل وتی کړي
ځغلوې د کور چرگان بيا

دا عجيبه ځناور دی
ځکه هېڅ ځناور داسې کاني نه کا
چې قوي وي خپل خپلوان خوري
خپل همنوغي ناتوان خوري
بيا چې زور ورباندې بر شي
څوړ غوړونه لکه خر شي
ملا يې ماته،
ظلم او زور ته تسلېمېري
استبداد ته غاړه زر ږدي
هم د ده له برکته
استبداد راپيدا کېري
ساتل کېري
هم بېداره، وفاداره
د قدرت درگاه ساتينه
د زړو جامو خاوند ته غاڼي لاپي

اې دوطن مورې!
راټه ووایه خپل راز اوس!

نا اشنا سندرې

انسانان خو داسې نه وي

کله وايي:

زه مارغه يم

جگ پروازی، لوړ همتی

ډر نیکه زما عقاب د اریانا دی

اې دوطن مورې!

خدای ته وگوره کیسه دې راته وکه!

چې مارغه ته څنگ واده شوې؟

څه در وشو؟

انسانان خو داسې نه کړي

هگی نشي اچولای

خو دا څرنگه عقاب دی؟

بې غیرته؟

چې شاهین پرې رانکاره شي

له اوچته

نا اشنا سندرې

دا سر کوزی
د وښو لاندې پتېږي
سر په خاورو کې دننه
لکۍ پورته
دی عقاب نه دی، تپوس دی
لتوي په ډېرانو کې مردارې
گنده یې کړې شودیارې

اې دوطن مورې!
په ما گرانې په زړه پورې!
دا بچی که ستا بچی وي
تف لعنت دې په دا هسې زیږېدو شه

مور:
لارویه، زما زویه!
ځواني مرگ شې
گډې وډې نورې بس کړه!
تپوسونه رانه مه کړه!
پېغله مسته بې خبره د دنیا وم

په هوا به گرځېدمه
ترڅو ناڅاپه لينگي مې په هوا شول
خبر نشوم څه راوشو...
اې زما نا اهلله زويه!
څه تپوس کړې؟
دا زړې خبرې ولې يادوې ته؟
په پرهار باندې مې مالگې دوړوې ته
تېر وختونه خو تير شوي
اوس ماښام دی
شپه نږدې ده
تيرې شوې زمانې څه پکار پري؟
دا نن شپه راته بلا ده
د سبا ورځې ډار پرم

په ما هر پسات چې کېږي
د شپې کېږي
وهل کېږم، تړل کېږم
په تورتم کې
چې سبا شي بيا خبر شم

چې بچو، خپلو بچو یمه ترلې
یوه بل نوي میړه ته یې واده کړې
یو تربور یې دی شړلی
بل تربور ته یې ورکړې
په دې شانې خرڅوي ما
په ظالمو، مستبدو، زورورو
په بار، بارې ودوي ما
عمر تېر شو،
ناوېتوب مې نه ختمېږي
دا چې ته ورته تاریخ وای
څه بیان کړې؟
داسې وایې:
(یوه ناوې وه چې سل کړت واده شوه)
هغه زه یم،

اوس نو وایه!
چې په زور ظلم واده شي
څو، څو واره
په جبري نکاح پالنگ ته رابنکل کېږي

په رڼا ورځ سره ډولۍ کې راوړل کېږي
بيا چې شپه شي توره شپه شي
په زوړ کټ کې تړل کېږي
وهل کېږي،
چې تا ولې بکارت نه دی ساتلی؟
اوس نو وايه!
د دې هسې مور اولاد به څه اولاد وي؟
زما لږ غوندې اميد و
دا بچۍ به خدای رالوی کړي
سړیتوب به له چا زده کړي
دروند نظر به راته وکړي
ظالمان به رانه وشړي هر خواته
په خپل منځ کې به سره کېږي
د انصاف او عدالت تړی به کېږي
خو لا اوس هم
دوی بچي دي سړي نه شول
مور يې يوه: بېل بېل پلرونه
يو له بل سره دښمني کړي، تر بگني کړي
دوی پخپله راولاړ شي
يو مېړه راته پيدا کړي زورور

واڪ اختيار په لاس ڪي ورڪري
بيا ڙپا ڪري واويلا ڪري
ماته ناست وي
راته وايي:
چي دا پلار مو پلندر دي
په مور ظلم او ناروا ڪري
لارويه، زما زويه!
بنه په ياد مې هغه شپه ده
زه بېده وم
ناڅاپي په ما خوري شولي منگولي
خو له خانه خبر پدمه
لاس او پسي مې وي ٽرلي
خوله مې بنده،
د قرونو تجربه تڪرار بدله
شومه غلي
ماوي وڪري بچو وڪري، هر ڇه وڪري!
لڙ لڙ، ورو ورو،
چي سبا سهار رڻا شوه
نو ڪتل مې
يو مپره په ڪور ڪي ناست و

بدهیبتی

بداشنا د تېر کلونو

دا خو هغه لیونی زما سردار و

چې له خدایه مرور و ، تل بندگانو ته په قار و

یوه شیبه یې ماته شا کړه مرور شو

لاړو کیناست چېرته غلی

په کلو، کلونو وروسته اوس و بیا یو ځل راغلی

زړه مې ووې: څه خبر یې، دغه زور اشنا چې بیا پټ پټ

راغلی

کوم افت، کوم مصیبت یې دی لکی پورې تړلی

خو، بچو بد ذاتو ووې:

دا سپری نوی سپری دی

هغه نه دی

زمانه ده نوې شوې

پخوانی زمانې لاړې

بیا به هېڅکله را نشي

تېر وختونه، زور ظلمونه

نوی باب، نوی کتاب دی

نوی ژوند دی،

انقلاب دی،

د سبا دنيا رڼا ده

تروږمى به نوره نه وي

خو چې شپه شوله تورتم شو

بيا هم هغه ټکول وو رابښکول وو

د قرونو تجربه تکرار بدله

شومه غلې

څه موده لاتېره نه وه

چې زما بچي بد ذاتي

راته راغلل

په ژړا په واويلا شول

چې دا نوى پلار تر نورو هم ظالم دى

هم وهل، هم ټکول کړي

هم وژل کړي

اې زما کمبخته زويه! لارويه!

دا زړې خبرې ولې يادوې ته

په پرهار باندي مې مالگې دوږوې ته

د تېر وخت رايادول څه پکارېږي؟

دا نن شپه راته بلا ده

له سبا ورځې ډارېږم

چې به کله ما ترې څوکه

یچ موجی از کناراین محیط اگاه نیست
من زخود بیرون روم تا ساحلی پیدا کنم
"بَدَل"

د کونړ سیند

ای زما د زړه دریابه!...

نوټ:

دا منظومه د ازاد شعر په بڼه په کال ۱۳۵۵ د عقرب په ۲۱ مه، د جمعې د ورځې په ۱۲ بجو د پشد جالې په غاړه شروع شوه. زه هلته د استاد "حبیبی" په ملگرتیا له یوه رسمي هئیت سره تللی وم او د سید جمال الدین افغاني د زیرېدو د ځای پوښتنې مو کولې.

استاد حبیبی له هئیت سره پشد ته پورې ووت او په زیارتونو ګرځیده او دعا یې کوله چې که خدای (ج) د هغو زیارتونو له برکته ورته د سید او د هغه د پلار د زیرېدو او استوګنې ځای ور وښايي، مگر څرنگه چې ما د کونړ سیدان پېژندل، د هغوی د پلرونو او نیکونو له کراماتو څخه خبروم او ښه پوهېدم چې هغوی به د استاد حبیبی دعا هیڅ قبوله نه کړي، نو ځکه په زیارتونو پسې لاړ نه شوم.

د جالې په غاړه دهغوی په انتظار کښېناستم او د کونړ سیند په تماشه شوم.

رښتیا هم د کونړ زیارتونو استاد حبیبی ته هېڅ ځواب ونه وایه، مگر د کونړ سیند زما سره خبرې وکړې او له هغو خبرو څخه دا منظومه جوړه شوه، بیا دا د ازاد شعر منظومه ښاغلي بینوا ته اهدا شوه، بیا یو کال وروسته په جلال اباد کې د د لوی میاشت وه، د پلار په اشاره او توصیه دغه اوږده منظومه څه لنډه شوه او په دوه سوه اته اويا بیتو کې یې دمثنوي بڼه پیدا کړه.

"د کونړ سیند" د ازاد شعر بڼه

داسې وه:

بینوا ته اهدا

که دې راکړه شرابونه دریا بونه

په کاسو د اسمانونو

په سرو وینو د شفق رنگ

که نشه شوم، لیونی شوم

نو کیسه به درته وکړمه ستا خپله، زما خپله

ته با درده بینوا یې

د پښتو ژبې باچا یې

خدای دې ډوب کړه

ستا سندرې مې په غوږ کې انگازه کړي

بڼه سندرې د خوانی ده

بڼه پیغام د زلمیتوب دی

تاویلې: "غلی غلی انقلاب دی، بدلوي د زمانې رنگ"

دا رازونه، دا خيالونه
څاڅکي، څاڅکي توپېدل د زړه پياله کې
بيا پياله شوله لبرېزه
بيا درياب شو
دا زما د زړه درياب شو
در روان شو...
خدای دې ډوب که

پلار ته

(دوهمه بڼه)

۱- پلاره! تاوې: "ستا اشعار دك له پيغامه
خو ازاد دي، ټنگ ټکور دې بې مقامه
۲- لږ يې پوخ کړه، لږ يې وزن کړه تمامه
نوبه هله ستا خبره نه وي خامه))

۳- نو د (زړه درياب)) مې بيا منبع ته ستون کړو
خپل داستان مې لرو بر دلته موزون کړو
۴- بيا يې واوره له اغازه تر انجامه
در ته ښکاري اوس تمام که نا تمامه؟

جلال اباد، د دلوې دوولسمه

کال (۱۳۵۶)

د کونړ پر سیند تقریظ

د پلار جوانیه پیغام

گرت آید یکی جویی روان پیش
مدد بخشش زاب دیده خویش

چې دخولې هم د بابا جي وځي اواز دی
نوم دیو وینا خبرې، د بل ساز دی

دوینا مطلب: خبر، هدف، پیغام دی
موسیقي واړه آهنگ تال او مقام دی

چې یو ځای سره هم وزن هم پیام شي،
شعري نوم شي چې موزن د چا کلام شي

هر پیام خو په مثال وي د شرابو
او وینا وي لکه جام د می نابو

چې شراب يې وي رڼه پيالہ خیرنه
د ساقی به يې څوڪ ونه كړي ستاينه

كه دې مې وي ډېر رڼه نشه يې ډېره
خو د لوښي صفايي دې نه كړې هیره

وسيله غايه بېل نه دي يو تر بله
واسطه لا څوڪ پيام گڼي پخپله

ستا خو دا شراب ډير بڼه دي هم يې جام بڼه
هم وينا دې ده موزونه هم پيام بڼه

سيد شمس الدين "مجروح"

جلال اباد

دلو- ۱۳۵۶ هـ ۱۸

لاروی

۵- دکونړ ازاده سینده! مست خراب یې
ناپایاب لکه زما دزړه دریاب یې

۶- نه دمه کړې، نه درېږې، نه آرام کړې
نه دې شاته، نه دې خواته نظر پام کړې

۷- هی بهېږې شور ماشور کړې تر ابده
ما ورا ددې دنیا له بڼه او بده

۸- هی روان یې درومي درومي تل ترتله
ابدي سندرې وایې خوږه خپله

درياب

۹- زه راځمه د پامير له هسك سواده
د پريانو، د دېوانو له هېواده

۱۰- دغه سيمه زما سيمه له ما بناده
دا دنيا زما دنيا، په ما اباده

۱۱- دا ستا نونه دمرگ ژوند راسره روان دي
هم دنن، هم دپرون، دهر زمان دي

۱۲- زه يې وپمه تل تر تله په دا لوري
سندر کي ډوبومه هلته دورې

لاروی

۱۳- اې زما د زړه دريا به نا ارامه!
دابد په لوري درومي بې انجامه

۱۴- هی روان یې ته څپې، څپې داستان یې
هم دنن، هم دپرون د هر زمان یې

۱۵- ستا ساحل کې کړې ما ډېرې خاپوړې
کلاگۍ د شگو ما کړې ډېرې جوړې

۱۶- ستا په غاړه ما وهلي ډېر دانگونه
ما په خوب همیش لیدلي ستا موجه

۱۷- ستا بهیر ته ما کتلي په وار وارې
ستا گودر خای د دیدار و د دلدارۍ

۱۸- څه موده وم ستا نه لرې پرېوتلی
طالبی پسي وم دورې، دورې تللی

۱۹- د سیندونو، دریابونو پورې غاړه
ما ملکونه، هېوادونه ولید واره

۲۰- شاگردې مې ډېره وکړه دپوهانو
د فرنگ د استادانو، عالمانو

۲۱- اوس له ډېرې مودې وروسته خپل دیار ته
یم راغلی ستا ساحل ته، ستا دیدار ته

۲۲- خوگومان مې هر گز نه شي چې به تېرې
د مودې، مودې کلونه دومره ډېرې

۲۳- ځکه ستا جهان ثابت، هر څه ثابت دي
ځنگل، غرونه هم په هغه شان ساکت دي

۲۴- ته هم هاغه شان روان یې په بې لارې
کله کور ځي، کله سم، کله په قار یې

۲۵- کله چوپ شي غلی غلی خپل خان خپور کړې
کله کار باندي ورخيژې شورماشور کړې

۲۶- دایمي سندرہ وایې پروا نه کړې
که څوځ غوړ ږدي که یې نه ږدي سودا نه کړې

۲۷- هر طرف ته یې روان بې التفاتہ
نه نظر کوې وخواته، نه دې شاتہ

۲۸- هی روان یې درومي، درومي تل ترتله
ابدي سندرہ وایې خوږه خپله

د لرغونو افسانو

قهرمان

۲۹- هلته وړاندې ستا تر څنگه یو بزگر دی
پخوانی زړې جامې پټکی په سر دی

۳۰- هم ترمخه یې قدم، قدم روان دي
پخواني زاړه، زاړه ډنگر غوایان دي

۳۱- په خادر یې ملا تړلې گرځېده کا
دپټکي شمله یې شاته رپېده کا

۳۲- پخوا ځناست دی خپل پټي کې په ماله سپور
اوس هم گرځي، دا یې ژوند دی دا یې زور

۳۳- که لرغونی قهرمان دافسانودی
مرگ یی نشته پرېنسته د اسمانودی

۳۴- داسمان په شنو دښتو کې ځلوي تل
عراده د لمر ځلانده چلوي تل

۳۵- دا جهان چې ابدی دی حال ویجاړ کک
داد غوايو په ښکرو دی ولاړ کک

۳۶- دی ثابت، عالم ثابت هر څه ثابت دي
دی ساکت، جهان ساکت هر څه ساکت دي

د قيامت استازی

۳۷- هلته پورې غاړه پروت و يو لوی کلی
اوس هم پروت دی په شنو ونو کې پټ غلی

۲۸- هم تر شایې هدیره وه شپږ ډاگونه
اوس هم هغه هدیره شته هغه غرونه

۳۹- دازل بانگي لگيا هلته اذان کړي
ابدي ناشنا پیغام، اشنا بیان کړي

۴۰- سپوږمې اوس هم غاږې تر ابده
ماورا د مرگ او ژوند له بڼه او بده

۴۱- پورې غاړه سپين جومات لوی چناران دي
هله ته ناست د كلي خلك چوپ حيران دي

۴۲- يو ملا هله ته ولاړ دی هيبست ناکه
سپينه پگه، اوږده ږيره، جامه پاکه

۴۳- نندارې د بل جهان خلکو ته ښايي
۱۵ استازی د قيامت ټولو ته وايي

۴۴- د دنيا زحمت ترې سپک دی له حبابه
که خبر شي دخپل قبر له عذابه

۴۵- ستا دپاره لمبه شوي دي اورونه
سورانگار، سرې سکروټې تنوورونه

۴۶- لږمان يې ملکان دي حاکمان دي
نورمانان پهره داران تحصيلا داران دي

۴۷- لار دې نشته بله چاره هېڅ نه مومي
گوره نن دی که ساته به وردرومي

۴۸- ۱۵ دنيا فاني سراي دي ورته شاكره
۱۵ ژوندون نن او سبا دي خان فنا كره

۴۹- ۱۵ ژوند هېڅ، عزت يې هېڅ مال او دولت هېڅ
زحمت هېڅ، محنت يې هېڅ، زيان او ذلت هېڅ
۵۰- وخت اخره زمانه قيامت نږدې دي
د محشر د گيړو دار ساعت نږدې دي

۵۱- د دنيا مال پايښت نه لري هېچاته
گوره ونه كړي اميد نن او سبا ته

۵۲- ۱۵ خبرې په پېړو پېړو قرونو
خلك اوري چوپ د زړونو په غوړونو

۵۳- پرون ناست و دا كيسه يې اورېدله
نن هم ناست دي هم به ناست وي تل تر تله

۵۴- زه هم واييم دغه زور داستان رښتيا دي
ځكه دغه كوم جهان چې د ملا دي

۵۵- دا دنيا چې د حاکم ده د سردار ده
د بادار ده، د سرکار، د فرماندار ده

۵۶- دا دنيا کنډو، کنډو اخر وړانډېري
بل جهان د بل انسان به ترې جوړېري

ازلي گناهگار

۵۷- هلته دورې پاس په پوله يو خوان بنکاري
کوټوالي ورسره په لارې روان بنکاري

۵۸- په وهلو، ټکولو، ټپل وهلو
سينده! ستا تر څنگ و روان په لاره تللو

۵۹- دی پرون هم ځغلبده نن هم ځغلبړي
دی پرون وهل کېده، نن وهل کېږي

۶۰- ستا جهان ثابت جهان دی بي تغيره
بي انصافه، بي وجدانه، بي ضميره

٦١- گناهگار تل گناهگار وي تر قيامته
د عذاب ملكه تل پرې مسلطه

٦٢- كله اورم خيڼې خلك بيا دروغ وای
چې دنيا په يو حال نه ده اونه پای

٦٣- مظلومان را په قاريږي انقلاب كړي
د ظالمو، مستبدو سره حساب كړي

٦٤- ١٥ ټول دروغ دي ١٥ خطا ده ټول هزيان دي
ستا جهان بل شان جهان ثابت جهان دی

٦٥- تل ثابت دي، تل ساكن دي په يو حال دي
بي تغييره، بي تبديله، بي زوال دي

د خدا سيلاب

٦٦- دپرون په شان دا اوس هم ستا په غاړه
د هېواد کوچنيان لوبېږي همه واړه

٦٧- په پستو بخملي شگو کړي دانگونه
دمرغو په شان وهي وزر خانگونه

٦٨- يوه وړه جينۍ سا نيولې بېر سرې
سور کميس، خېرې گريوان سترگې چنرې

٦٩- خاندي خاندي په مورې باندي دپاسه
په خان شگې بادوي په دواړه لاسه

۷۰- خواب نه وايي چې هر خو ترې نه سوال کړم
خاندي، خاندي چې پوښتنه د احوال کړم

۷۱- ۱۵ خندا نه ده توپان دی که سیلاب دی
لوی محشر دی، زلزله ده انقلاب دی

۷۲- پاس اسمان کې موکل ملک حیران دی
هله ناست دی پټ د حان سره گویان دی

۷۳- ما خو دلته خندا نه وه پیدا کړې
داد کومه ده راغلي چا راوړې؟؟

۷۴- اې وړې جینی ته څرنگ یې خندانه
په رښتیا چې ته وړه یې ته نادانه

۷۵- ولې؟ خاندي اې دلبرې بس که بس که!
خدای ته گوره د زړه سرې بس که بس که!

۷۶- خبر نه یې ستا وطن دی دغم خاله
یو قهار حاکم همیش پري ناست برحاله

۷۷- ۱۵ ستا ملك دغضب ملك دى پرېشانه
ستا د ملك خاوند قارندوكى دى بېشانه

۷۸- ۱۵ زماد زړه درياببه ۱۵ سيلاب دى
۱۵ خندا نه ده توپان دى انقلاب دى

۷۹- زه لاهو شوم ستا خپې شوې په ماتېرې
افسانې د سياست شوې رانه هېرې

۸۰- ۱۵ خندا عجيبه رازدى تفسير غواړي
۱۵ خندا پرېشان خوب دى تعبير غواړي

درياب

۸۱- زه راځمه د پامير له هسك سواده
د پريانو د ديوانو له هېواده

۸۲- داستانونه د مرگ ژوند راسره روان دي
هم دنن، هم د پرون، د هر زمان دي

۸۳- زه يې وپمه تل تر تله په دا لوري
سندر كې د بوممه هلته دوري

۸۴- دا خدا خوب او خيال نه دي حقيقت دي
دا خدا ساده پيغام د طبيعت دي

۸۵- ۱۵ چې ته زما بهير کې دوام وينې
دې جهان کې ابدي شان قوام وينې

۸۶- دغه خوب دې تعبير غواړي د زړه سره
دغه خيال دې افسانه ده سرا سره

۸۷- زه يې وړمه تل تر تله په دا لوري
سمندر کې ډوبومه هلته دورې

۸۸- ۱۵ خدا زما خدا پر ما خدا ده
مسخره ستا دخيونو په دنيا ده

۸۹- ۱۵ خدا ده بس يواځې يوه خدا ده
د جهان او د ژوندون همدا مانا ده

لاروی

۹۰- اې زما د زړه دريابنه راته وايه
ستا په غاړه يو انسان پروت دی بي حايه

۹۱- په دې سيمه کې ميشته له ډېره وخته
په تن لوخ په گېډه وړی تل بدبخته

۹۲- په دې وړې تشه گېډه ناتوانه
بخ ويده دی کړي خوبونه پرېشانه

۹۳- ۱۵ انسان څه شان انسان څه يې راحت دی
۱۵ خوبونه تعبير غواړي لوی زحمت دی

۹۴- ما ملکونه هېوادونه ډېر ليدلي
هنگامې دانقلاب مې اورېدلي

۹۵- هلته دورې چې دنيا بيا کېږي
۱، چې لمر خي سمندر کې پناه کېږي

۹۶- هلته شور دی غلغلي دي کوم توپان دی
يو جاکر ترې هبیت ناکه را روان دی

۹۷- ۱۵ توپان شي لوی لوی غرونه لړزولای
شي سیندونه، دريابونه وچولای

۹۸- هم داور په شان لمبې کوي سيخل کړي
هم گرداب دی بڼکته، بڼکته ډوبول کړي

۹۹- راروان دغه سېلاب دی په دې لوري
غرهار يې همدا اوس اورم له دورې

۱۰۰- ۱۵ انسان چې دلته پروت دی ستا په غاړه
خبر نه دی له سيلابه کور ويجاړه

۱۰۱- حَم وِرْحَم وِرْتَه به غِرِ کَرَم چې بېدا ر شي
دعالم له تیت او پاسه خبر دار شي

۱۰۲- يا به دی اخر خبر شي له خپل خُانه
يا به ما هم خُان سره ورك كړي له جهانِه

درياب

۱۰۳- ويل كېږي كه ترخې، ترخې خبرې
يا خبرې وي خوږې لكه شكرې

۱۰۴- خو بيا هم خوشې خبرې دي خبرې
افسانې خوشې كيسې دي او منترې

۱۰۵- انقلاب نه هم كيسه داستان جوړېږي
مخلوقات په دې كيسو باندي بدلېږي

۱۰۶- كه د بل جهان ماران او لړمان دي
روزل شوي په نهادكې دانسان دي

۱۰۷- لا شعور له ترورمو راپورته كېږي
داستانونه افسانې ترېنه جوړېږي

۱۰۸- زه يې راوړم دهسكو غرو له رمز اباده
د پريانود د ديوانو له هېواده

۱۰۹- بيا يې وړمه تل تر تله په دا لوري
سمندر كې ډوبومه هلته دورې

جنتيان او دوزخيان

۱۱۰- دې هېواد زور دورانونه ډېر ليدلي
داستانونه يې بېشماره اورېدلي

۱۱۱- له لښکي نه عجيبه خلك راغلي
په دې غاړه خپاره شوي پورته تللي

۱۱۲- دوی راوړل رسالتونو درموندونو
په ښاخو ښاخو شپندل دوی پيغامونه

۱۱۳- په درو، په سردرو، بانډو دېرو کې
هم په غرو رغو، په کليو هدېرو کې

۱۱۴- پیغامونه مفت وړیا ویشل کېدل تل
خو کندوان به هم د خلکو تشېدل تل

۱۱۵- ددې سترو پیغامو ډگر ته تللي
ډېر چرگانو خپل سرونه دي بایللي

۱۱۶- ډېر غوایانو خپل ځانونه قتلان کړي
ډېر پسونو خپلې غوښې قربان کړي

۱۱۷- سپین څادري اوږد ږيري ملایان وو
دا غټ خیتي او غټ پگي جنتیان وو

۱۱۸- هم پی مخي طالبان لکه غلمان وو
ډلې ډلې به په دوی پسې روان وو

۱۱۹- وعظ نصیحت امر معروف و په کمبختو
گمراهان به سمېدل په سمو لښتو

۱۲۰- بيا به لويې لويې ډلې وې د چنډو
تابه وې لکه سيلونه د چنچنډو

۱۲۱- په فصلونو درمنډو به شو ورخوشي
ټولول به يې غنم، جوار، اور بشې

د عذاب پر بنټې

۲۲۲- یو وخت راغی را پیدا لوی لوی پیران شول
۱۵ عجاز د کراماتو خاوندان شول

۲۲۳- ورمعلوم ډېر، ډېر رمزونه پټ پنهان وو
پیغامونه ورسره د بل جهان وو

۱۲۴- په اسونو به سپاره وو پادشاهان وو
مريدان لښکر، لښکر پسي روان وو

۱۲۵- د ذکر و نو، تکبیر و نو غره غره
د حلو د پولو و نو خو ان تیار وو

۱۲۶- ساز سرود، مینه مستي لویه گناه وه
هم حرامه وه، خدا وه که نڅا وه،

۱۲۷- بيا به ځيني ځيني خلك گمراهان شول
ځيني نور به لا بدتره كافران شول

۱۲۸- دکافرو د بي دينو مرگ روا شو
د گمراهو کور به وران مال به تالاشو

۱۲۹- داپيران، خدمتگاران لوی دمحشر وو
د عذاب د ملايکو و اشگر وو

۱۳۰- گمراهانو په دې ژوند عذاب ليدلو
د عذاب د پرښتو بار سپکېدلو

يو داستان

((سمندر)) د لمبې غمېر کې

۱۳۱- گوره گوره زما خواته په دې لوري
کنډوالې کنډرې بنکارې هلته دورې

۱۳۲- دغه خای یوه کلا کور د بزگر و
یوه یې بڅه ډېر کوچنیان خاورې په سر و

۱۳۳- ډوډی کمه، زمکه کمه حاصل کم و
د وړو د وړې گېلې ورسره غم و

۱۳۴- یو صفت بد پیدا کړی دې انسان و
یو عادت بد اخیستی دې دهقان و

۱۳۵- دلوی پیر مسلم حق سودا یې نه کړه
د لنگر د شکرانې پروا یې نه کړه

۱۳۶- پیر ته یې نه وروړې دانې نه چرگ چرگوري
نه هگی پخې او مې، زرکې سیسوري

۱۳۷- پیر خپه و مريدان ورته په قاروو
هله ناست دکوم فرصت په انتظار وو

۱۳۸- ۱۵ سړی خوارې مشهور کړو هرې خواته
چې ممسک دی، وهابي دی دا بد ذاته

۱۳۹- مريدانو پسې نوره کړه لایاتنه
چې خالي نه دی سړی له هر پساته

۱۴۰- ۱۵ سړی خوار یې مشهور کړو چې بد کار دی
لوی مفسد دی، هم سود خوره زنا کار دی

۱۴۱- ترڅو ټول د سيمې خلك شولو بېزاره
گواښېدل ټول خوټكېدل ورته له قاره

۱۴۲- بله ورځ، ورځ د جمعې مياشت دبرات وه
دتمام وگړو غونډه په جومات وه

۱۴۳- چې لمونځ خلاص شو يو ناڅاپه درېهار شو
د ذکرونو، تکبيرونو غرههار شو

۱۴۴- مريدانو لښکر وکړو له يو سره
لاړل تاو شول له کلانه ناپيره

۱۴۵- مريدان لکه پرانگان هدف يې ښکار و
د ذکرونو، تکبيرونو غرههار و

۱۴۶- چې کتل خلکو په دې طرف دې لور ته
يو ناڅاپه له کلا شوې لمبې پورته

۱۴۷- کوچنيان، ښځې وو په دغه ورځ وتلي
چېرته تللي، پنهان شوي تښتېدلي

۱۴۸- خړ بزگر غريب په دغه ورځ بيمار و
پروت په کټ کې ناتوانه هغه خوار و

۱۴۹- هلته پروت و بې درمله بې درمانه
خوځېدی له ځايه نه شو ناتوانه

۱۵۰- څوله ځانه خبرېده شيبې وې تېرې
سرې لمبې د اور لمبې شوې ترې چاپېرې

۱۵۱- دی راپاڅیده له کټه هک حيران شو
هلته ودرېد خوراتاو ترې سورنيران شو

۱۵۲- مخلوقات يې وو راغلي تماشي ته
دی ولاړ و هې کتل يې سرې لمبې ته

۱۵۳- دللمبې عجب رفتار و تلله تلله
ها بزگر ته په نخرو، نخرو ورتلله

۱۵۴- شين زړوکی يې په سرد لوگي شين و
سره لمنه، سره خوڼگی، تندی يې سپين و

۱۵۵- لمبه لازلہ خپرہ دده په پښو شوه
بيا پښي يې دده ښکل کړې په زارو شوه

۱۵۶- بيا لمبه شوه په نخرو نخرو وړ پورته
شين پورني په ده خپور کړو دده لور ته

۱۵۷- ورتنه غاړه په غړۍ شوه دا مجنونه
ترې چاپېر شول د لمبې سره مړندونه

۱۵۸- بيا د شين لوگي د شنه زړوکي لاندې
سري لمبې ده ته خوله ورکړه وړاندې وړاندې

۱۵۹- سره خولگۍ توده خولگۍ وه گرمه گرمه
پاکه پاکه ښه خالانده نرمه نرمه

۱۶۰- مخلوقاتو تماشه کړه سورنېران و
ده دخلکو تماشه کړه هک حيران و

۱۶۱- بيا شو ښکته د لمبې په غېږ کې پرېووت
د نااشنا سوزو گوداز په دردو کېووت

۱۶۲- ۱۵ دمهر او مینې تېرې نا قراره
د لمبې په غېږ کې واوښت خوڅو واره

۱۶۳- ترڅو خاورې شوايرې شو نو ارام شو
يو داستان د ژوند او مرگ هسې تمام شو

۱۶۴- مريدانو ووې: توبې خلکو توبې كړئ
عبرت واخلي! د صلوات جگې نارې كړئ

۱۶۵- د سود خورو پير رتلو داپايان شي
د دوزخ اور كې ستي په دې جهان شي

۱۶۶- لارويه! پوه شوې څوك دغه بزگر و؟
يو موجود افسانوي و سمندر و

۱۶۷- اور نه زيرې، اور كې ژوند كړي، ژوند يې اور دی
سرکوټی سره گلان باغ يې سمسور دی

۱۶۸- معشوقه يې سره لمبه ډکه له نازه
د فنا او له مرگي نه دی بې نيازه

۱۶۹- ددې شني ځمکې بچي دی نافرمانه
له دې شني ځمکې رازيږي جاويدانه

۱۷۰- خاورې کېږي، ايرې کېږي څو څو ځله
له ايروراپورته کېږي بيا هر کله

۱۷۱- بيا کرل کړي بيا رېبل کړي تل تر تله
ابدي سندرې وايي خوږه خپله

نوي پیامبران

۱۷۲- په دې غاړو نن پرون نور څوکه روان وو
ډېر بادرده ننگيالي زلمي ځوانان وو

۱۷۳- ښورول يې سره ځلانده بېرغونه
ورسره وو شعارونه، پيغامونه

۱۷۴- وې: موږ خلك يو، خلك زموږ دي اعتصاب كړو
موږ راغلي دكار گرو انقلاب كړو

۱۷۵- ۱۵ ځوانان زلمي خپاره چې په دې خواشول
تمې تمې اميدونه راپيدا شول

۱۷۶- خلكو ويلې: دوی بادرده پوه ځوانان دي
پيغامونه يې هم ځوان د بل دوران دي

۱۷۷- نوربتيا به شور ماشور گډ د ځوانی كړي
بتخانی به ښکې ښکې پخوانی كړي

۱۷۸- دې خُوانانو سره نوي شان الفاظ وو
بي شمارة شعارونه په بل راز وو

۱۷۹- خو بيا هم زړې سندري دوى ويلې
هم هغه زړې خبرې يې ويلې

۱۸۰- په رښتيا چې دې زلمو ظاهر خُوانانو
خه پېښې تقليد كاوه د انسانانو

۱۸۱- دغه خُوان لکه توتي غوندي گويان و
ښه بنايست رنگين الفاظ دده بيان و

۱۸۲- الفاظ نوي خو معنى هېڅ پکې نه وه
اشکال نوي محتوا هېڅ پکې نه وه

۱۸۳- دوى وې: هر څه نوي نوي اوس راوړو موږ
په زړو عنعنو خُان نه خبروو موږ

۱۸۴- ما ويلې: اې بي فکره! بي شعوره
اې د عقل و سړيتوب دشمن تر بوره

۱۸۵- په زړو کيسو چي نشي پوهېدلای
نو د زور نوي توپير نشي کولای

۱۸۶- نو ۱۵ ځکه د توتي په شان لگيايې
زور بيان کړې نوي نوي ورته واييې

۱۸۷- ته خو واييې: د پيشرفت دښمن دهقان دی
د کارگرو انقلاب رښتيا عصيان دی

۱۸۸- د پرون واعظ خو هم دا شان نظر و
دا بزگر جاهل بزگر دين ته خطر و

۱۸۹- دې سړي ته پروني واعظ ويلې:
ته ناپوهه، ته امي يې، ته جاهلې

۱۹۰- د امام بيان قبول کړه مسلمان شه
څه په پتو سترگو ما پسې روان شه

۱۹۱- نننۍ واعظ اوس وايي: ورکه ايسته!
مرجع ايديالسته، فيودالسته!

۱۹۲- دوی هم وايي چې استاد هسي ويلي:
ما پخپله په کتاب کې دي ليدلي

۱۹۳- په واقع کې داخوانان نه و بچيان وو
مقلد اخوند زاده گان حاکم زاده گان وو

۱۹۴- په کوم وخت چې د دوی لاس په خلکو بر شو
کندوان تش، خمبې شوې خيري حال بدتر شو

سرتور ملنگ

۱۹۵- دې ځوانانو شا وخوا کتلي نه وو
هم هېچا ورته هر گز ويلې نه وو

۱۹۶- چې د عقل زور حکيم سرتور ملنگ شته
لا ژوندی دی، لا له جهل سره جنگ شته

۱۹۷- ۱۵ خو هغه لوی حکيم لوی قلندر دی
چې ظالم لکه چنگيز ترې در په در دی

۱۹۸- دهتلر خونخوار منگولو کې ور پرېوت
ترې را خلاص شو خو په بله بلا کېوت

۱۹۹- دستالين توره بلا شوه مسلطه
جېلخانو تور زندانو ته شو وربشکته

۲۰۰- هم ددې بلا له چنگه بيا راستون شو
ازادې پسې روان بيا دا مجنون شو

۲۰۱- تسليم نه شو استبداد زور اوستم ته
معشوقې پسې کوزېري جهنم ته

۲۰۲- که شاهان، که سرداران شاهنشاهان شته
که واپه لوی هټلران شته ستالینان شته

۲۰۳- ددې واپو یو دېمن دی یو غلیم دی
بس یواځې داد عقل لوی حکیم دی

۲۰۴- تل د عقل له قدرته په عذاب کې
شپې خوبونه پرېشانه اضطراب کې

۲۰۵- دې ځوانانو خو شپې نه وې موندلې
چې زړې خبرې واورې بیا یوځلې

۲۰۶- زور حکیم وې: په زلمي که زلمیتوب وي
دسړي د څیرې شاته سریتوب وي

۲۰۷- په کوم ځای کې چې انسان انسانیت وي
سوز جذبې وي، ازادی وي حقیقت وي

۲۰۸- نو بيا هلته دتقليد احتياج نه وي
د خپرو پېښو كاسكيت، پټكى تاج نه وي

۲۰۹- په بل حای كې يو قدرت شولو راپورته
هنگامې يې اوريدلې تاسره لورته

۲۱۰- دې قدرت ابادې هسكې ودانۍ كړې
بتخانې يې ړنگې ړنگې پخوانۍ كړې

۲۱۱- دا قدرت انقلابي عقل تنقيد و،
د يو نوي ژوندانه اساس تمهيد و

۲۱۲- په درانه خوب ویده يې كړه بېداره
داوهامو ليونې يې كړه په لاره

۲۱۳- چې بيا راغی دلته راغی شو ذليله
پخوانۍ نقل تقليد شو بې دليله

۲۱۴- نوې نوې بتخانې راسازوي اوس
نوي غټ بتان يې منخ كې دروي اوس

۲۱۵- په بل خای کې پلټنه وي پرسان وي
په فکري مسلماتو کې ايقان وي

۲۱۶- په دې خای کې تعصب شو عقیده شوه
روح بېداره نه شوه بیرته بیا بېده شوه

۲۱۷- وای زاړه اولیا پرېږدئ زیارت څلي
نوي، نوي اولیا دي اوس راغلي

۲۱۸- خاوندان دکراماتو داعجاز دي
کتابونه نازل شوي په بل راز دي

۲۱۹- په اخلاص په پتو سترگو غاړه کېږدئ
سجدې وکړئ ایمان راوړئ تپوس پرېږدئ

۲۲۰- له زردشته، له بودا، له برهمنه
په پېړيو له پرونه لاترننه

۲۲۱- دغیبې الهام خاوند دعوه دارانو
د بې خدایه، د بې دینه رسولانو

۲۲۲- د بې شماره رسالت ستر خاوندانو
دهمه و پيشوايانو، رهبرانو

۲۲۳- ۱۵ استازي چې راځي ځي تل تر تله
دلته يوه سندرې وايي، يوه بدله

۲۲۴- په اخلاص په پتو سترگو غاړه کېږدئ
ايمان راوړئ سجدې وکړئ تپوس پرېږدئ

۲۲۵- ۱۵ کيسې وې او کيسې دي افسانې دي
ځنې هيرې، ځنې يادې ترانې دي

۲۲۶- زه يې له ځانه سره وړمه په دې لوري
سندر کې ډوبومه هلته دورې

د زړه درياب

۲۲۷- لارويه! زه خو ستاد زړه درياب يم
ستاد زړه په شان نارامه ناپاياب يم

۲۲۸- ماته گوره زه آزاد يم زه مختار يم
هر خواخوځم كله په لار كله بي لار يم

۲۲۹- په دې خپل پراخ بستر كې پروت تللم
نن هم هر طرف ته رغرم خنلم خنلم

۲۳۰- كوتې، خونې، باندي كلي پنگومه
پتي، خمكي، ويالي پولې وړانومه

۲۳۱- ۱۵ انسان ماته زاري كړي پرې آفت دى
۱۵ زما آزادي ده كه اسارت دى

۲۳۲- دې انسان خوهنگامې دي تپري كړي
افسانې يې اورېدلي، هپري كړي

۲۳۳- سیلابونه پرې راغلي ترې به تېر شي
بيا به راشي، بيا به لاړ شي بيا به هېر شي

۲۳۴- تر خو پوه په علت نشي درنخونو
د رښتيني انقلاب په لوی رمزونو

۲۳۵- دی به دا شانتي بندي د خپل زندان وي
کندوتش، کوچنيان وړي کور به وران وي

۲۳۶- بم د عقل په لاس ورکړه ورزده چل کړه
د تنقيد شک او ترديد اور ورته بل کړه

۲۳۷- تنفر او انزجار ورته بيان کړه
دغضب، قهر احساس ورته عيان کړه

۲۳۸- ۱۵ احساس قوي احساس بدلون راوړی شي
دا قدرت دنن پروت بت ماتوی شي

۲۳۹- ورته وايه: له خپل ځانه نفرت وکړه
له خپل ژونده منزجر شه همت وکړه

۲۴۰- د غضب په اور ايرې كړه ږنگې ږنگې
د قدرت او اقتدار بتخانې تنگې

۲۴۱- نوبه هله ته سپرې شي ته انسان شي
ازادى د لوى منزل په لور روان شي

۲۴۲- لارويه! زه خو ستا د زړه درياب يم
ستا د زړه په شان نارامه ناپاياب يم

۲۴۳- ازاد خنلم، ازاد رغرم خپل وطن كې
كله كور خم كله سم د غرو لمن كې

۲۴۴- خو ددې بزگر بچى پوه په كار نه شي
راپانڅي، راوينس نه شي، په قار نه شي

۲۴۵- اور بل نكړي ددې دښتې په اغزو كې
ستي نه كړي لړمان، ماران لمبو كې

۲۴۶- را وانخلي بيا كلنگ، بېل او تسكوره
قلبه نه كړي ددې ملك خمكه په زوره

۲۴۷- د ذهنونو شرپاگونه اباد نه کړي
په باغونو په گلونو زړه بناد نه کړي

۲۴۸- ازا د، ازاد فکرونو نو نو نو نو
د تازه فکري تخمونو نو نو نو نو

۲۴۹- کښت ونه کړي له سهاره تر ماښامه
کر ونه کړي ډېر کلونه شامدAME

۲۵۰- ادا سپی به پر قرنونو انسان نه شي
هېڅ ازاد به له خپل بند او زندان نه شي

۲۵۱- زه به تل راختم راختم له هسك سواده
د پريانود ديوانو له هېواده

۲۵۲- داستانونه به زما موج کي روان وي
هم دنن، هم د پرون دهر زمان وي

۲۵۳- زه به يې وړمه تل تر تله په دا لوري
سمندر کي ډوبومه هلته دورې

خپل ځوان مجاهد زوی ته

د یوې افغانې مور (پیغام)

د افغانستان د بین المللي پیوستون دورځې په مناسبت

د مارچ ۲۱ مه، ۱۹۸۲ کال

د افغانستان په ټولنه کې د شوروي قدرت په مقابل کې د جهاد او ملي قيام له کبله ځينې ژور بدلونونه راغلي دي. (دمور پيغام) په دې منظومه کې ددې بدلونونو دا لاندې اهم اړخونه منعکس شوي دي:

د جهاد او ملي ازادۍ جنگ د خاصو شرايطو په نظر کې:

۱- ديني عقیده نوره هم سپيڅلې کېږي او زيات قوت مومي مثلاً، دکلي ملا د خلکو حقيقي روحاني رهبر کېږي، يو داړه مار غل خپل ځان او مال جهاد ته وقف کوي او په دې شان د خلکو په نزد قدر او منزلت پيدا کوي او کله چې د کلي يو زوړ سپين ږيري خپله د جهاد فريضة ادا کوي، نو د حضرت ابراهيم عليه السلام قرباني را په يادوي.

۲- د عنعنوي زعامت په ځای، د خلکو له منځه يو نوی ليډر شپ د راوتلو په حال کې ليدل کېږي، مثلاً يو بېکسه آهنگر د قبيلوي خان ځای نيسي او د کلي له يو خوار چوپان (غوبه) څخه ملي قهرمان جوړېږي.

۳- ملي شعور په خلکو کې راويښېږي، مثلاً د ازادۍ د جنگ په دوران کې، حتی د يوې ساده، بې سواده بنځې عواطف ورو، ورو د فردي او محلي نيمگړي احساس له سوېې څخه جگېږي او له هغه څخه په ساده او طبيعي توگه يو کلک او بشپړ ملي احساس جوړېږي. په دې منظومه کې د خالص واقعبينانه (ريالستي) روش څخه کار اخيستل شوی دی، هېڅ کوم خيال پردازي، رومانتيکي، احساساتي، مبالغې، تش رنگين الفاظ، وعظ، نصيحت، تلقين، تبليغ او ياد ليکونکي خپل فردي احساس يا شخصي نظريات او تمايلات په کې نه دي ځای شوي، بلکې فقط د يوه کلي د يوې ساده او بېسواده پښتنې کونډې مېرمنې له خولې څخه هغه څه بيان شوي دي چې د افغانستان په اوسنۍ بحراني ټولنه کې څو واړه هر هر ځای پيښ شوي او اوس هم پېښېږي او دا ځکه چې د جهاد په معمولي او عادي پېښو کې دملي ازادۍ جنگ په روزمره کوچنيو او ساده واقعيتونو کې داسې لوی او ژور پيغام پروت دی چې دخپل بيان له پاره د کوم بلاغت او فصاحت قوت ته کوم ايډيولوژيکي تعبير او تفسير تهاو کوم انقلابي تش بيان او لفاظۍ ته ضرورت نه لري.

د جهاد ساده واقعيتونو ساده بيان پخپله انقلابي بيان دی.

يوې پښتني مور خپل مجاهد زوی ته دا پيغام د جهاد سنگر ته ليږلی دی

۱- گرانه زويه! رستم خانه! مور دي ځار شه!
ښه دي چار شه! دښت صحرا درته گلزار شه!

۲- زه دي پرېښودم يواځې اوس چې ځوان شوې
د جهاد سنگر ته لاړلې روان شوې

۳- د طالع ستوری دي غواړمه ځلانده
مل دي خدای شه چې دنيا يې په فرمان ده

۴- ستا يادېږي زمانه ده ډېره تېره
خو زمانه به هېڅکله نه شي هېره

۵- ډېر ورکوټی، خبر نه وي له جهان ته
په خاپوړو وي قدم قدم روان ته

۶- څه موده وه پلار دې تللی په سفر و
زه او ته په کور کې ناست حال موابتر و

۷- زه او ته یواځې ناست وو په درشله
ستاد پلار د راتگ لاره مې څارله

۸- ته وړوکی وې له لوبو سره دې سر و،
هم خاپوړې دې کولې مازیگر و

۹- چې ناڅاپه په درشل باندې نسکور شوې
په ژړا په واویلا په شور ماشور شوې

۱۰- بڼه مې یاد شي تا ژړلې مازیگر و
ستا په خاورو لوغیدلی سپره سر و

۱۱- ماراپورت ته کړې په غېږ کې زنگولې،
په خبرو په خندا مې چوپولې،

۱۲- چې ناڅاپه یو چا غږ وکړ له پورې
جنازه کلي ته راغله خلکو گورئ

۱۳- ټول ور ووتو بهر ته زيږی لمرو،
تا ژړلې زما غېږ کې مازيگرو،

۱۴- جنازه کلي ته ورو ورو ور روانه
زړه مې ټوپ کرو په سينه کې ناگهانه

۱۵- جنازه نه وه چې راغله لوی گړنگ و
په کټ پروت يو شا زلمی په وينو رنگ و

۱۶- چا وي: (د) خوادم خان بېرته راغلی!
خوان مېرپه ددرخانۍ دی چا وژلی!

۱۷- ۱۵ ستا پلار و چې يې بيا غوره بېلتون کرو
د مرگي ډاکو له لارې بېرته ستون کرو

د ژوند كيسه

۱۸- له واده نه زما تېر وو خو کلونه
چې اختر راغی په ماسره بېلتونه

۱۹- ښه مې ياد شي اختر راغی مور خندلې
ستا د پلار جامې ما پاکې وې مينځلې

۲۰- ما هم خپل کميس رنگ کړی په رنگ ريز و
سمبال کړی مې خپل ځان ښه په مکيز و

۲۱- اختر راغی خوشالی وې خندا گانې
نجونه سيند غاړې ميلې ته شوې روانې

۲۲- ۱۵ اختر زما د ژوند د سيند په غاړو
بيا رانغی، يو وار راغی بېرته لارو

۲۳- ۱۵ اختر په سبا پلار دې په سفر لار
په ناشنا بېگانه لارو د خطر لار

۲۴- په ملکونو یو خای بل خای خنبلدلو
غریبي خواري یې کرله گرځېدلو

۲۵- چې یې زړه په پردي ملک کې تنگ پرېشان شو
نوراستون شو خپل وطن ته راروان شو

۲۶- په شاکرې څه سوغات مال او کالي وو
څه پیسې لږې په جیب کې لاس خالي وو

۲۷- داړه مار لوی جلادخان ډاکو په لار کې
چېرته پټ و غلی ناست ورته په څار کې

۲۸- ستا زلمی پلار یې شهید کړو ناگهانه
مال سوغات یووړ جلاد ظالم بې ایمانه

گرانه زويه!

۲۹- دکونډېتون ژوندون ډېر گران وو
تربوران سړي خواړه وړي لیوان وو

۳۰- خدای ترې زه همیش ساتلم په امان کې
ډېرې سختې مې گاللي دې جهان کې

۳۱- تاته ناسته وم چې تا به خدای رالوی کړي
جانشین به دخپل پلار شا زلمی زوی کړي

۳۲- نوبه زه شم اخر خلاصه له تهمته
له زحمته، دیورانو له آفته!

۳۳- بیا چې ته کله رالوی شوې دادې حال و
ستاسره یوه سودا یو فکر خیال و،

۳۴- تا به ویلي: جلا د خان زما غلیم دی
دخپل پلار خون به گتم دا مې تصمیم دی

۳۵- جلاد خان ته خودا ټول ولس په قار و
چې خونکار و داړه مار تل په فرار و

۳۶- چې رالوی شوې ته کټ مټ د پلار په شان شوې
اراسته دنگ شا زلمی بڼایسته ځوان شوې

۳۷- بکلو نجونو زړونه تا باندي بایلل تل
ستا په لور یې د بڼو لاندي کتل تل

۳۸- ته زلمی وې شا زلمی وې حیا ناکه
غیرتې وې ایماندار له گناه پاکه

۳۹- د سپین ریزو مشرانو کړو عزت تا
له یارانو سره اخلاص او محبت تا

۴۰- خپله مور دې هم ساتله تل خوشاله
په خبرو، په خندا، د زړه په خواله

نا آشنا سيلاب

گرانه زويه!

۴۱- ستا په ياد شي چې يوه ورځ بيا مازيگر و
دواړه ناست و په کاله کې زيږي لمر و

۴۲- چې په کلي کې ناڅاپه شور ماشور شو
کوم نااشنا جگر په دې سيمه راخپور شو

۴۳- ته ولاړ شولې بيا دې ټوپ کړو په يو ځله
په درشل کې دې پښه بيا ونبتله

۴۴- بيا نږدې و چې په ځمکه راگوزار شي
په ژړا بيا په درشل باندي په قار شي

۴۵- ماته ستا د کوچنيتوب ورځ را په ياد شوه
چې د ژوند ډېوه مې مړه شوله برباد شوه

۴۶- ته ورکوټی زما خواته لوبېدلې
يو قدم نيم ها خوا دې خوا نوليدلې

۴۷- مازيگر و په درشل باندي نسکور شوې
په ژړا په واويلا په شور ماشور شوې

۴۸- په دې سيمه بيا راغلی کوم محشر و
نا معلومه هنگامه وه شور و شر و

۴۹- يو ځل بيا کوم مصيبت په کلي گډ و
څه بلا کوم تور آفت په کلي گډ و

۵۰- ته روان شوې زه هم تا پسې روانه
زړه مې بيا سينه کې ټوپ کړو ناگهانه

۵۱- زه او ته کلي ته لاړو مازيگر و
شور او شر و رانږدې کوم لوی خطر و

۵۲- خلکو ويلې: ((دکفارو لښکر راغی
روسان راغلل، لوی فساد راغی شر راغی))

۵۳- د توپونو د ټانکونو و غره‌هار هم
مور له دورې اورېدلو په بار بار هم

۵۴- ۱۵ جاکر ستر را روان و هيبتناکه
ناشنا سيلاب بي باکه غضبناکه

۵۵- مازيگر و ته راستون شوې بېرته کور ته
دخپل پلار لندې ټوپک دې کړو راپورته

۵۶- تا وي: مورې خدای دې مل شه خدای پامان اوس
کفار راغلل زه جهاد ته شوم روان اوس

د کلي ژوند

گرانۀ زويه!

۵۷- ته خو دورې کوم سنگر کې د جهاد ناست
له خوانانو له يارانو سره زړه بناد ناست

۵۸- زه دې پرېښودم يواځې په تور تم کې
د دوهم بېلتون په غم په لوی ماتم کې

۵۹- څه موده وم ستا په غم کې ډوبه ناسته
نه مې خوب، نه مې خوراک و نه مې ملاسته

۶۰- خو دا اوس اوس ټول غمونه رانه هېر دي
د گاونډي بنځې همېش رانه چاپېر دي

۶۱- هره شپه مورۀ دکلي بنځې نجونه
ډوډۍ گانې پخوو ډک، ډک شکر ونه

۶۲- بيا په خړه د سهار يې پټ پټ وړو مور
په سنگر کې يې زلمو ته رسوو مور

۶۳- چې د لمر سترگه راوخيژي سهار کې
له بمونو چېرته پټې شو په غار کې

۶۴- د استوگنې ډېرې سمخې دي په غرو کې
بنايسته رنې چينې شته په درو کې

۶۵- کله چوپه چوپيايي هر څه قلاړ شي
بيا ناخاپه د توپونو غره اړ شي

۶۶- نجونه کله وارخطا شي په ژړا شي
بيا په جگ اواز خدا کړي بي پروا شي

۶۷- کله چوپ دچا په ياد زلفې پرېشاني
بيا د عشق سندرې وايي دلستانې

جلاد خان ډاکو

گرانه زويه!

٦٨- زړه مې ډک دی کيسې ډېرې دي بې شانې
هر څه بل شان، دنيا بل شان ده روانه

٦٩- جلاد خان ډاکو اوس هغه بدکار نه دی
دپخوا په شانې اوس داړه مار نه دی

٧٠- خدای په نېغه لار سم کړې مجاهد دی
خونړې دښمن دهر کافر ملحد دی

٧١- په لومړي صف کې ولاړ دی دجهاد نن
ایمانداره، پرهېزگار، غل جلاد نن

٧٢- ډېر روسان جلاد وژلي په اخلاص دي
بسي وسلې يې ترې راوړي پخپل لاس دي

٧٣- خلك وايي د جلاد گناه بې باکې
د دښمن وينو مينځلې صافي پاکې

۷۴- بله ورځ د خپلې ډلې په مننه
زموږ کور ته په زاری راغی دننه

۷۵- ماته ودرېد، لاس پښې یې رپېدلې
دماشوم په شان یې اوبښکې بهېدلې

۷۶- ویلي: ((خورې زه دخدای لوی گنا هگار یم
زه جاني یم، زه قاتل یم، زه خونکار یم))

۷۷- ((که شهید شوم په جهاد کې نو خبر یم
ځواب گوږه به دخدای پاک په محشر یم))

۷۸- ((شهادت که مې نصیب نه شو ژوندی وم
دا وعده مې ده له خدای سره که سړی وم))

۷۹- ((چې پخپله به ورځمه رستم خان ته
سربه ږدم دده په مخکې ټول جهان ته))

۸۰- چې خپل ننگ غیرت په ځای کاندې راضي شي
دخپل پلار خون رانه واخلي ترې غازي شي

"شینا" غوبه

۸۱- آ، زموږ دچم غوبه په نوم شینا اوس
لرگبني غوبني نه کړي د هېچا اوس

۸۲- په شینا پسې نن گرځي ما شیندارې
دېر ځوانان ورتله ولاړ کتار کتارې

۸۳- اوس شینا ور ته څوک نه وايي کار بل شان دی
د شینا هوا بدله، قوماندان دی

۸۴- فرمانونه یې چلېږي په هر لوري
اوازه یې دمیرانې خپره دورې

۸۵- له ځوانانو سره راځي زموږه کور ته
شپه کړي تېره بیا ورځي د سنگر لور ته

۸۶- بیا په شپو ورځو پراته دوی په سنگر وي
په ځنگلو په غرو رغو بیدیا بهر وي

خان زرین خان

۸۷- ددې کلي مشر خان چې خان زرین و
مال جايداد و خدای ورکړی اس يې زين و

۸۸- هغه لاپړلو برباد شولو رسوا شو
کور يې خلکو په اور وسو مال تالا شو

۸۹- کلا پنگه هر څه ټول ستي په اور شول
لوړ برجونه هسکه غاړه رانسکور شول

۹۰- خلك وايي: زرین خان دښمن ته ناست دی
دسروانو په فرمان په منډه ځغاست دی

۹۱- څه ورپرونه پرچميان زامن خلقيان دي
دروسانو و فـاـداـره غلامان دي

نوروز آهنگر

۹۲- ستا به دا غلط گومان شي زويه گرانه
چې دکلي دعزت حجره شوه وړانه

۹۳- پيدا کړو خدای يو بل شان د حرمت خای
دنوروز اهنگر حجره اوس د عزت خای

۹۴- جوړوي مات ټوپکونه نوروز خان اوس
کارتوسونه ډکوي په هرهر شان اوس

۹۵- دخدای پاک دده په مال ښه نظر پام دی
چې ولاړ تل مجاهد ته لاس په نام دی

۹۶- موږه ټول ورسره ولاړيو تر خپل وسه
نور دکلي غريب نه دی نه بي کسه

۹۷- غوړې، غوړې ډوډۍ گانې ورکوي تل
چاغ په شان غټ غټ غوايان حلالوي تل

تور طالب

۹۸- تور طالب آ، پنج پیری ملا لانور هم
مست مست گرځي په دې سیمه په گاونډ چم

۹۹- سرخریلی، اوږده زیره یې پرې ایښې
غټه پگه یې هم پاس په کوپړۍ ایښې

۱۰۰- دکوم بل ملک ږیرور غټ طالبان تل
ډلې، ډلې وې په ده پسې روان تل

۱۰۱- ځي راځي وایي جهاد ته یو راغلي
پته نشته کړي کارونه غلي غلي

۱۰۲- کله یو ووهي هلته کله دلته
کله یو ته کافر وایي کله بل ته

محمد صادق ملا

۱۰۳- نارينه ملا د برکلي استاذ دی
مولوي صادق رښتيا صادق سرباز دی

۱۰۴- خوږ اواز چې د اذان پورته سهار کړي
په درو په سر درو کې ژوند بيدار کړي

۱۰۵- کاني بوټي الله وايي اکبر وايي
دخدای پاک ثنا غر وايي کمر وايي

۱۰۶- دجهاد په لارې خلک سموي تل
دايمان د عقيدت وعظ کوي تل

۱۰۷- په سنگر کې دغازيانو امامت کړي
د جهاد په لومړي صف کې حرکت کړي

سور گل معلم

۱۰۸- ستا خو ياد شي دسور گل معلم گفتار ښه
چي به يې ستا سره کولو دار مدار ښه

۱۰۹- بېرسر، خوړند برېتونه، کړه خوله
هم کړه وړه وينا به يې کوله

۱۱۰- ده ويل: جهان به وران شي دی هم وران شو
دی پخپله سم په وړانه لار روان شو

۱۱۱- چي کفار په وطن راغلل کلي پنگ شول
ډېر خوانان پاک شهيدان په وينو رنگ شول

۱۱۲- ولسونه مهاجر شو نور ملکو کي
شوو بي شماره نور وراسته په زندانو کي

۱۱۳- سورگل بيا خلکو ته کړلو دا بيان هم
چي روسان زموږه وروڼه دي دوستان هم

۱۱۴- خلك ٽول ورته په قار وو هڪ حيران وو
په سورگل ناست ليوني شاني پيرين وو

۱۱۵- بيا يې پټ پټ شروع کړې عجب کار و
پټ خطونه يې ليکل دا يې روزگار و

۱۱۶- دغازيانو حال احوال به يې غونډولو
بيا روسانو ته به يې پټ پټ استولو

۱۱۷- دولت خان سود خور به دا خطونه وړل تل
په خپل لاس به يې دښمن ته ورکول تل

۱۱۸- بڼې پيسې ډېرې پيدا کړې په دې لارې
مال دولت، ددولت زيات شو په خو وارې

۱۱۹- په اخر کې دولت خان او سور گل دواړه
په شرمونو شرمېدلي بنده غاړه

۱۲۰- يوه شپه له کلي لارل په بې لاره
جلد په تېښته يې خان ورسوو تر ښاره

ابراهيم ملك

۱۲۱- دسورگل سپين ڀيري پلار په ڪٽ ڪي پرڻووت
نور له ڪوره نه راووت په شرم ڪڻووت

۱۲۲- ابراهيم ملك د عمر سل څو ڪاله
وو تښر شوي په عزت بي له جنجاله

۱۲۳- اوس په ڪور ڪي پټ له قاره غږمېدلو
غلي غلي به له ځان سره ژړېدلو

۱۲۴- سور گل واخيست له روسانو سره منصب لوړ
بياد بر ولس حاکم شو بي سبب لوړ

۱۲۵- ډېر غازيان يې شهيدان ڪړل ټيټ او پاس ده
ډېر يې نور په بند زندان ڪړل پخپل لاس ده

۱۲۶- ولس هلته شو راپورته ترې چا پېر شو
دښمنان ډېر زيات مردار شول سورگل گېر شو

۱۲۷- سور گل لاس تڙلي راوستل شو کور ته
شرمېدلي سري يي تيت دخلکو زور ته

۱۲۸- ۵ سور گل سپن ږيري پلار چي څنگ خبر شو
نو را پاڅېده له کوره را بهر شو

۱۲۹- زور ټوپک يي په اوږه کړو شمله نېغه
اوږده توره يي تر ملا کړه تېره تېغه

۱۳۰- ويلي: خلکو! سم غوږو نه راته کېږدئ
دا سري زما خپل زوی دی ماته يي پرېږدئ

۱۳۱- ابراهيم خپل زوی روان کړو نازولي
په يوې تېرې باندي يي کېښاو لاس تڙلي

۱۳۲- بيا يو خوشيبي خپل زوی ته چوپ کتلي
دسورگل برېتوننه ځوړند ژبه غلي

۱۳۳- لوی واړه ځوانان زاړه وو راوتلي
هر خوا چوپه چوپيايي خپره په کلي

۱۳۴- ابراهيم سپين ږيري وويل خپل زوی ته
شه قبلې ته! زاري وکړه پاک رب لوی ته

۱۳۵- زویه وایه! الله یو دی لایزاله
سور گل چوپ و، بی پروا ناست و بی خیاله

۱۳۶- زویه وایه! مرگ روا دی د کافر و
سور گل چوپ و، سري بي خوړند په ټټرو

۱۳۷- زویه! ولي د کافر دنمن نوکر شوي؟
بي ايمانه، بي غيرته، بي پدر شوي؟

۱۳۸- سور گل چوپ و گريوان خيري سر بي خولي
ولس گبر چاپېر ولاړ و ډلې ډلې

۱۳۹- ابراهيم لاسونه پورته کړل اسمان ته
عرض يې وکړ ستر پادشاه د کل جهان ته

۱۴۰- ويلي: خدايه! زه خوستا شکر گوزار يم
ستاد رحم او کرم په انتظار يم

۱۴۱- زه بوډا يمه ولاړ د گور په غاړه
ستا جهاد ته د تگ نه وم حال ويجاړه

۱۴۲- تا پخپل فضل جهاد راوستو کور ته
درحمت نظر دې وکړو زما لورته

۱۴۳- اوس په متو کې، په زړه کې توان همت را
په خپل امر بڼه قوت د اطاعت را

۱۴۴- ابراهيم بيا توره کش کړله ابداره
سور گل زوی خپل يې حلال کړو په قاره

د زړه خبرې گرانه زويه!

۱۴۵- که دخپل زړگي احوال درته بيان کړم
ته مې شپه او ورځ يادېرې تل خپگان کړم

۱۴۶- کله کله شيطان پټ پټ راته وايي
د دنيا ټول راحتونه راته ستايي

۱۴۷- وايي: زلمي ځوانان په دې سيمه ډېر زيات دي
ولسونه د جهاد په لور رامات دي

۱۴۸- ديوې خوارې کونډې زوی ولې روان شي
مور تنها پرېږدي په فکر دخپل ځان شي

۱۴۹- نارينتوب خو داسې نه وي زما جانه
پخپل کور کې به سم ناست و په مېرانه

۱۵۰- که رښتيا وایم زړه مې بل شانته بیان کړي
په بل راز خبرې هر دم هر زمان کړي

۱۵۱- ډېر زلمي مجاهد ډلې ځي راځینه
ستا تسل ورباندې کړمه ستا په مینه

۱۵۲- څیرې څیرې جامې زه ورتنه گنډمه
د جنگونو خاورې دوړې ترې څنډمه

۱۵۳- دلته راشي کومه شپه نیمه کړي تېره
ماته کښېني له نغري نه گېر چاپېره

۱۵۴- ټول وینن ناست وي پیل کیسې د جنگ جهاد کړي
په خوړو خوړو خبرو مې زړه ښاد کړي

۱۵۵- زه په زور زاری بېده دا ماشومان کړم
د برستنو لاندې گرم پټ پنهان کړم

۱۵۶- بيا زه كښېنم نغري ته اور تازه كړم
اوږه، غوړي، گوره گډوډ په اندازه كړم

۱۵۷- غوړ ټيكلې خو پاخه كړم تر سهاره
كړم زلمو ته د سفر توبسه تياره

۱۵۸- دوى په تور چرگ بانگ راپاڅېږي رخصت شي
بيا نور راشي بيا په كور مېله صحبت شي

۱۵۹- ماته ستا په شان ښكارېږي دا ځوانان ټول
خپل زامن زما دغېږې ماشومان ټول

۱۶۰- زړه مې وايي: زوى ته تا كړى كونه ټون دى
تا زغملى سخت ژوندون ظالم بېلتون دى

۱۶۱- رالوى شوى پس له ډېره انتظاره
تا روزلى هم ددې ورځې دپاره

۱۶۲- په ملك ناست اوس سور كافر دى اوس جهاد دى
د ناموس دغيرت جنگ په دې هېواد دى

۱۶۳- نارینه پيدا د داسې جنگ دپاره
مور خوانان روزي د قام د ننگ دپاره

۱۶۴- دښمنان چې برباد نه کړي نوبه څه کړي؟
خپل وطن چې ازاد نه کړي نوبه څه کړي؟

د جهاد سندرې

گوانه زويه!

۱۶۵- ته سپارلی ما په خدای یې مور دې خاږ شه
مال د خدای یې هم هغه دې مدد گار شه

۱۶۶- ستا نه خاږ شم شهادت که نصیب ستا وي
په دې کار کې به د رب خپله رضا وي

۱۶۷- که له ملک نه دې بهر کفر الحاد کړو
که غازي شولې وطن دې خپل ازاد کړو

۱۶۸- نو، یوه ورځ به دغازیانو لښکر راشي
ته به راشي بیا به نوی اختر راشي

۱۶۹- دواړه لاس به په نکریزو بیا رنگین کړم
شینکی خال به بیا تازه پاس په جبین کړم

۱۷۰- بيا به زه یمه سر لوړې پخپل کور کې
هم خوشاله خو ژوندی یم هم په گور کې

۱۷۱- په گاونډي چم په گودر کې به خندانه
مسته گرځمه په زړه همیشه ځوانه

۱۷۲- بيا به گرځم په دې دښت په دې دمن کې
هسکه غاړه په ازاد اباد وطن کې

گرانه ځویه! مور دې ځار شه

(درځانی)

توره بلا يا

ناهيد- تيغی ته دیوه عاشق له خوا د محبت پیغام

توره بلا

گردي گردي سترگې توري
گوري، گوري په هر لوري
زرزري و زر خانگونه
رنگارنگه اوازونه
دا ناهيد نه ده، تيغي ده
عجيبه شان ته مرغی ده
دا مرغی نه ده آفت دی
ورانکاری ته يې نيت دی
تبه کاره، دل آزاره

د کوچنو مرغو خونخواره

په وړه وړه خدا يې مه غولېږئ

په مکري مکري ژړا يې مه غولېږئ

دا تيغی لويه بلا ده

لوټ تاراج به کړي خوږ زړونه ارمانونه

موږ به نه يو

امېدونه، ارزوگانې، کاروانونه

موږ به نه يو

دا به شمع وي بلېږي، پتنگان به پرې سوخېږي

په قدم، قدم به فرش ورته گلونه

موږ به نه يو

په خدا به وران جهان کړي، عاشقان به خپل قتلان کړي

وران ويجاړ به کړي اباد اباد کورونه

موږ به نه يو

په نازونو په نخرو يې مه غولېږئ!

په زگېروو په اوسويو يې مه غولېږئ!

دا شيشکه ده، بلا ده!
دا د چانه راپيدا ده؟
داد کوم خوا نه راغلي؟
دچا کور ته غلي، غلي؟
اور به کېردي دې دنيا ته
دا ولاړه تماشا ته
په مکيز او په ادا يې مه غولېږئ
په شکوه په واويلا يې مه خورېږئ
دا تېغی توره بلا ده
اې تېغی! ته څه افت، ته څه بلا يې!
د دنيا د درد او غمه بې پروا يې
د پردیس په دې ويجاړ ملک کې پيدا يې
د هجرت په کنډوالو کې په نڅا يې؟

وايه څوک يې؟ نازنينې دل ارامې!
څه پيغام دې پټ راوړی گل اندامې؟
ته وړمه شېبه شېبه يې نرمه نرمه
بنکلي لور غنچه غنچه يې گرمه گرمه
نازولي معشوقه د هسکو غرونو؟

د باغونو شنو د بنتونو چمنونو؟
ته سبا يې يا سبا باد د سبا يې
را الوتی په میرو شپږو بېديا يې
دوباره دې راژوندی کړې ارزوگانې
افسونگرې، معجزه د مسیحا يې
بنکلي سترگې دې هېواد د ابادی دی
خنداگی کې دې پیغام د ازادی دی
ای تیغی ته څه بلا يې؟
ای تیغی ته څه بلا يې؟

پېښور ۲۲ سېتمبر ۱۹۸۵ ع
سید بهاو الدین ((مجرّوح))
(ناهیید ته)

د بنگرو شرنګ

هر مازيګر يم ګودر ته تللی
مانښام غمو کې د عشق خپلی
په نيمو شپو يم پټ پټ ورغلی
پاس په پالنگ يې نېغ ورختلی،

تل اورېدلی مانښام سهار ما
د بنگرو شرنګ، شرنګ د خپل دلدار ما
ورځ له بېلتونه په زړه رنځور وم
شپې تيرې کړې په انتظار ما

کت ته ورغلی په بېره ډار يم
غېر کې پټ شوی د خپل نگار يم
نورتم تياره کې نيمګړی عشق و
بيا يې شړلی په خر سهار يم

د زلفو زنجير

ساقې را پاڅه تنده مې اور دى
راپاڅه! ناڅه سر کې بل شور دى
زنجير د زلفو پر ما را خپور دى
د خيال زندان تور، زړه مې ترې تور دى

ساقی

ننگ او ناموس دی نجونو ساتلی
پېغور، پېغور یم تل شرمولی
پاس په مورچو یې زه ورختلی
له شرمه تللی مرگ ته ورغلی

ساقی راپاخه تنده مې زیاته
په دریابونو نه شوله ماته
دا اسمانونه پیالی پیالی کړه
ډکې لبرېزې بیارا کړه ماته

خوڙي سنڌري

په توره شپه ڪي شمعہ رڻا ڪا
ماوي: ماتم ڪا، ماوي ڙڙا ڪا

ڪه پتنگان دي ستي ايري شول
ماوي: پاڪان دي عشق او وفا ڪا

خوڙي سنڌري، د بلبلاڻو
خندا د زرڪو، شور د توتيانو

زما نظر ڪي، وي ڙڙا گاني
غم او ماتم و د عاشقانو

شينکي خالونه

شينکي خالونه دمه جيني،
تنکی پېزوان شو هار لونگيني
ولول د زلفو تور بښامار هم
ماتل ستايلي د زړه له ميني

په بهارونو، په خزانونو
باغ او بوستان کې په غرو رغونو
ليدلي ما دي دغم رنگونه
زيرې رنگونه، دسرو گلونو

د شلمې پېړۍ نوموتی افغان روشنفکر، شاعر، لیکوال او مبارز پوهاند سید بهاء‌الدین مجروح په ۱۹۸۸ د فبروري په ۱۱مه په پېښور کې ووژل شو. هغه ټيک نوي کاله وړاندې د کونړ د اسمار ولسوالۍ په يوه روحاني کورنۍ کې وزېږېد او په کونړ، کابل او فرانسې کې تر زده‌کړو وروسته يې د شرقي عرفان او حکمت او غربي فلسفې او معاصرو علومو په زده‌کړې کې د بې سارې نبوغ له کبله د خپل عصر يو ځانگړی، ممتاز او عالم شخصيت و.

د پروفیسور مجروح صراحت، روشنفکرانه ژمنتيا، او پراخه ارزښتي شخصيتي ځانگړنې وې، هغه د متعددو قشرونو سره په اړيکه کې يو اغېزناک انسان و.

«ناآشنا سندرې» د پوهاند سید بهاء‌الدین مجروح د شعرونو مجموعه ده. هغه د يو ځانگړي سبک شاعر په توگه چې نه يوازې يې غني مفاهيم او پيغامونه لېږدولي دي، بلکې خپل مهم اثر «ځانځاني ښامار» يې په يو بې سارې نبوغ سره په شعري بڼه کښلی دی. «ناآشنا سندرې» د پوهاند مجروح د 43 شعرونو ټولگه ده چې د وطن، خلکو، ټولنيزو پديدو او واقعيتونو، او د فلسفي پيغامونو يوه ځانگړې محتوايي سلسله لري.

شاعر:

لاروی د نيمې شپې يم
لرې، لرې مزلونه کوم بې خايه
بې خبره ورپسې يم
نه پيدا کوم دمه‌ځای ښکاري له ورايه
ستا کمال زما جمال دی
ميين شوی يم پخپله په خپل ځان
لنډه لار دلته وصال دی
د حيوان چينه ده زړه د هر انسان
د نرگس سترگې حيراني
سرگردانې په سراب د ايینه کې
اميدونه، ارزوگانې
قطرې اوبښکې دي د دهر په چينه کې

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**